

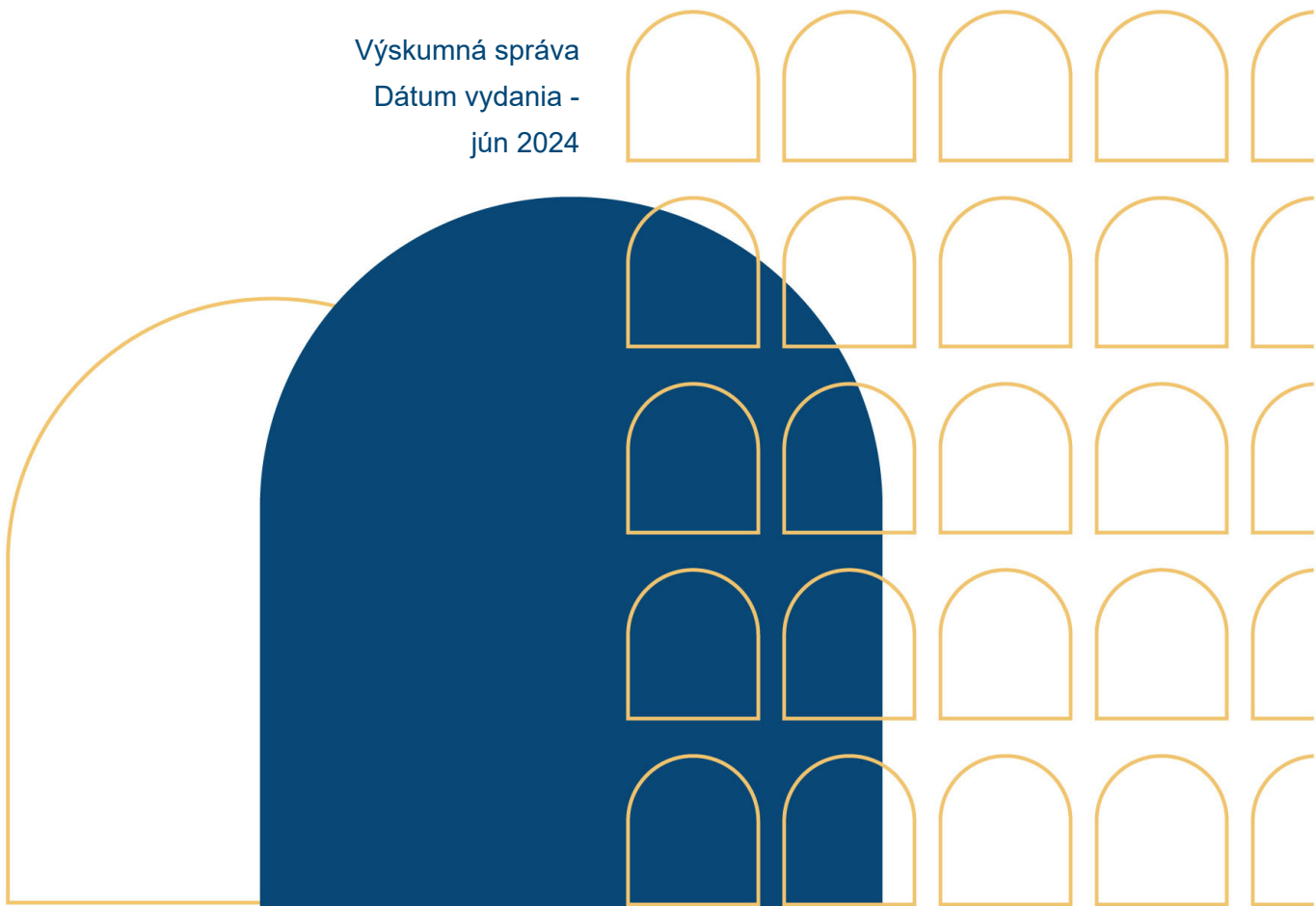
MONITOROVANIE MEDIÁLNEJ PLURALITY V DIGITÁLNEJ ÉRE

APLIKÁCIA MONITORU PLURALITY MÉDIÍ V ČLENSKÝCH ŠTÁTOCH EURÓPSKEJ ÚNIE A KANDIDÁTSKYCH KRAJINÁCH V ROKU 2023

Národná správa: Slovensko

Marína Urbániková, Masarykova univerzita

Výskumná správa
Dátum vydania -
jún 2024

Obsah

1.	O projekte	4
1.1.	Prehľad projektu	4
1.2.	Metodologická poznámka	4
2.	Úvod	6
3.	Výsledky zberu dát: hodnotenie rizík pre pluralitu médií	8
3.1.	Ochrana základných práv a slobôd (33% - Nízke riziko)	11
3.2.	Pluralita mediálneho trhu (63% - Stredné riziko)	15
3.3.	Politická nezávislosť (49% - Stredné riziko)	19
3.4.	Sociálna inklúzia (56% - Stredné riziko)	23
4.	Záver	26
5.	Poznámka	29
6.	Zdroje	30

Príloha I. Výskumný tím

Príloha II. Expertná skupina

© European University Institute 2024
Editorial matter and selection © Marína Urbániková, 2024

This work is licensed under the Creative Commons Attribution 4.0 (CC-BY 4.0) International license which governs the terms of access and reuse for this work. If cited or quoted, reference should be made to the full name of the author(s), editor(s), the title, the series and number, the year and the publisher.

Views expressed in this publication reflect the opinion of individual authors and not those of the European University Institute.

Published by
European University Institute (EUI)
Via dei Roccettini 9, I-50014
San Domenico di Fiesole (FI)
Italy

**Co-funded by
the European Union**

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or EACEA. Neither the European Union nor the granting authority can be held responsible for them.

1. O projekte

1.1. Prehľad projektu

Monitor plurality médií (MPM) je výskumný nástroj určený na identifikáciu potenciálnych rizík pre pluralitu médií v členských štátoch Európskej únie a v kandidátskych krajinách. Táto správa bola vypracovaná na základe implementácie MPM uskutočnenej v roku 2022. Implementácia sa uskutočnila v 27 členských štátoch EÚ, ako aj v Albánsku, Čiernej Hore, Republike Severné Macedónsko, Srbsku a Turecku. Tento projekt bol v rámci prípravnej akcie Európskeho parlamentu podporený grantom, ktorý Európska komisia udelila Centru pre pluralitu médií a slobodu médií (CMPF) pri Európskom univerzitnom inštitúte.

1.2. Metodologická poznámka

Autorstvo a recenzné konanie

CMPF spolupracuje so skúsenými nezávislými výskumníkmi, ktorí v jednotlivých krajinách zbierajú dáta a sú zároveň autormi národných správ. Výskum je založený na štandardizovanom dotazníku vypracovanom CMPF.

Na Slovensku CMPF spolupracuje s Marínou Urbánikovou (Fakulta sociálnych štúdií, Masarykova univerzita), ktorá má na starosti zber dát, návrh hodnotiacich skóre a komentárov k nim a rozhovory s vybranými odborníkmi a odborničkami. Správa následne prešla kontrolou vedenou tímom CMPF. Okrem toho odpovede, ktoré by mohli byť vnímané ako subjektívne, posúdila expertná skupina s cieľom zabezpečiť presnosť a spoľahlivosť zistení (zoznam expertov je v prílohe II). V prípade vybraných krajín hodnotil národné správy ešte ďalší nezávislý odborník s expertízou v oblasti mediálnej politiky.

Riziká pre pluralitu médií sú skúmané v štyroch hlavných tematických oblastiach: ochrana základných práv a slobôd, pluralita mediálneho trhu, politická nezávislosť a sociálna inklúzia. Výsledky sú založené na hodnotení celého súboru ukazovateľov pre každú tematickú oblasť (pozri tabuľku 1).

Ochrana základných práv a slobôd	Pluralita mediálneho trhu	Politická nezávislosť	Sociálna inklúzia
Ochrana slobody prejavu	Transparentnosť vlastníctva médií	Politická nezávislosť médií	Reprezentácia menšín v médiách
Ochrana práva na informácie	Pluralita poskytovateľov mediálnych služieb	Redakčná autonómia	Lokálne / regionálne a komunitné médiá
Novinárske povolanie, štandardy a ochrana	Pluralita na digitálnych trhoch	Audiovizuálne médiá, online platformy a voľby	Rodová rovnosť v médiách
Nezávislosť a efektívnosť orgánov regulujúcich médiá	Udržateľnosť médií	Štátna regulácia podpory mediálneho sektoru	Mediálna gramotnosť
Univerzálny dosah tradičných médií a prístup k internetu	Redakčná nezávislosť od komerčného vplyvu a vplyvu vlastníkov	Nezávislosť médií verejnej služby	Ochrana pred dezinformáciami a nenávisťnými prejavmi

Tabuľka 1: Oblasti a ukazovatele monitoru plurality médií

Digitálna dimenzia

Monitor nepovažuje digitálnu dimenziu za izolovanú oblasť, ale za oblasť prepojenú s tradičnými médiami a existujúcimi princípmi plurality médií a slobody prejavu. Monitor napriek tomu extrahuje aj skóre rizík špecifických pre digitálne médiá a správa obsahuje konkrétnu analýzu rizík súvisiacich s digitálnym spravodajským prostredím.

Výpočet rizika

Výsledky pre každú tematickú oblasť a každý ukazovateľ sú prezentované na škále od 0 do 100 %.

Skóre medzi 0 a 33 %: nízke riziko

Skóre medzi 34 až 66 %: stredné riziko

Skóre medzi 67 a 100 %: vysoké riziko

Pokiaľ ide o ukazovatele, skóre 0 je štandardne hodnotené ako 3 %, zatiaľ čo skóre 100 je štandardne hodnotené ako 97 %, aby sa predišlo záverom o úplnej absencii alebo naopak istoty rizika.

Metodologické zmeny

CMPF pri každom vydaní MPM aktualizuje a upravuje dotazník na základe hodnotenia nástroja po jeho zavedení, výsledkov predchádzajúceho zberu dát a existencie nových dostupných údajov. V prípade MPM 2023 neboli v dotazníku vykonané žiadne zásadné zmeny s výnimkou ukazovateľov Transparentnosť vlastníctva médií, Pluralita na digitálnych trhoch a Redakčná nezávislosť od komerčného vplyvu a vplyvu vlastníkov (oblasť Pluralita mediálneho trhu) a Ochrana pred dezinformáciami a nenávisťnými prejavmi (oblasť Sociálnej inklúzie). Výsledky získané pre tieto ukazovatele preto nie sú striktné porovnateľné s výsledkami prezentovanými v predchádzajúcom vydaní MPM. Metodologické zmeny sú vysvetlené na webovej stránke CMPF <http://cmpf.eu.eu/media-pluralism-monitor/>.

V oblasti Plurality mediálneho trhu sa zmenili názvy troch ukazovateľov. Doterajší ukazovateľ „Koncentrácia spravodajských médií“ sa teraz nazýva „Pluralita poskytovateľov mediálnych služieb“; „Koncentrácia online platforiem a presadzovanie pravidiel hospodárskej súťaže“ sa nazýva „Pluralita na digitálnych trhoch“; a „Komerčný vplyv a vplyv vlastníkov na redakčný obsah“ bol premenovaný na „Redakčná nezávislosť od komerčného vplyvu a vplyvu vlastníkov“.

Vyhlásenie o vylúčení zodpovednosti: Obsah správy nemusí nevyhnutne odrážať názory CMPF ani členov expertnej skupiny. Správa vyjadruje názory autorov, ktorí uskutočnili zber dát. Kvôli aktualizácii a kontinuálnemu vylepšovaniu metodológie a dotazníka nemusia byť výsledky MPM2023 plne porovnateľné s predchádzajúcimi vydaniaми MPM. Viac podrobností o projekte nájdete v správe CMPF o MPM2023, ktorá je dispozícii na: <http://cmpf.eu.eu/media-pluralism-monitor/>.

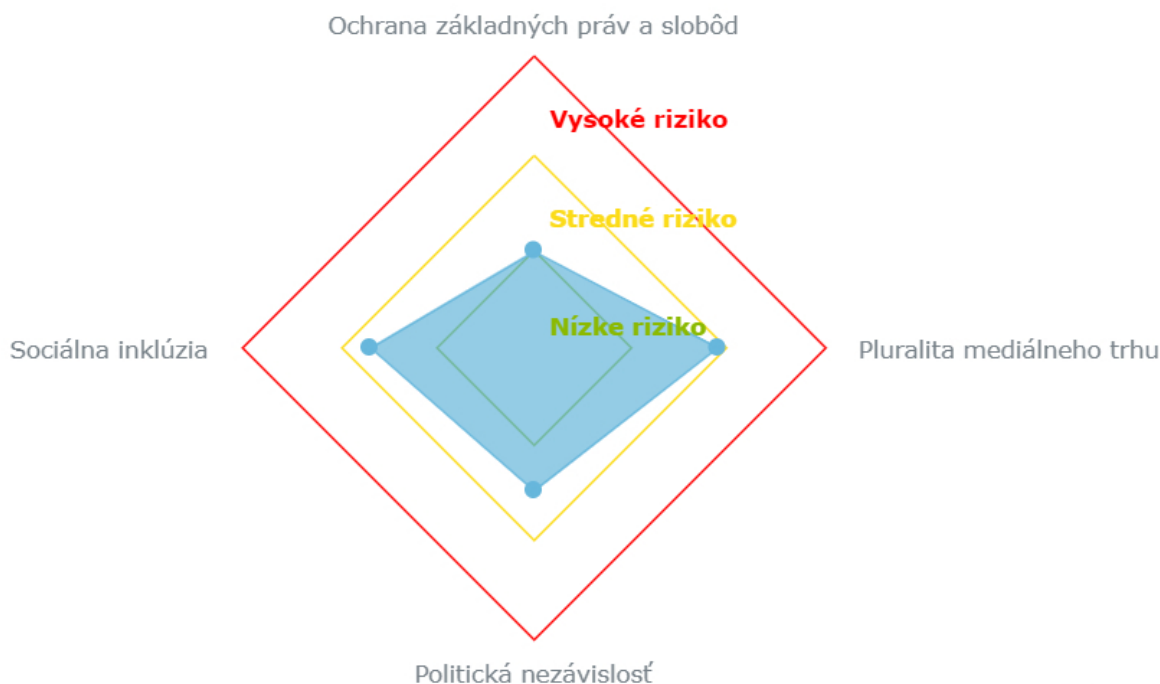
2. Úvod

- **Prehľad:** Slovensko je vnútrozemská stredoeurópska krajina s rozlohou 49 035 km² a s viac ako 5,4 miliónmi obyvateľov. Jeho hlavným mestom je Bratislava s vyše 430 000 obyvateľmi.
- **Jazyky:** Úradným jazykom je slovenčina. Zákon tiež uznáva deväť menšinových jazykov: bulharský, chorvátsky, český, maďarský, nemecký, poľský, rómsky, rusínsky a ukrajinský.
- **Menšiny:** Podľa sčítania ľudu z roku 2021 (ŠÚSR, 2022) má väčšina obyvateľov slovenskú národnosť (84 %). Najpočetnejšou národnostnou menšinou je maďarská menšina (8 %), nasledovaná tou rómskou (1 %), českou (0,5 %), rusínskou (0,4 %) a ukrajinskou (0,2 %). Predpokladá sa však, že mnohí Rómovia a Rómky sa pri sčítaní ľudu rozhodli neuviesť svoju národnostnú príslušnosť a že rómska menšina je v skutočnosti oveľa početnejšia; jej veľkosť sa odhaduje na 440 000 osôb, čiže 8 % (MVSR, 2019). Maďarská menšina obýva predovšetkým oblasť pozdĺž južnej hranice s Maďarskom; rómska menšina žije prevažne vo východnej časti krajiny. Najbohatším regiónom z ôsmich krajov Slovenska je Bratislavský kraj, ktorého hrubý domáci produkt (HDP) je v porovnaní s druhým najbohatším regiónom, Košickým krajom, zhruba dvojnásobný.
- **Ekonomická situácia:** Podľa Štatistického úradu Slovenskej republiky vzrástol hrubý domáci produkt na Slovensku v roku 2023 o 1,1 %, pričom v roku 2022 dosiahol rast 1,7 % (ŠÚSR, 2024a). V roku 2023 dosiahla celková medziročná miera inflácie v priemere 10,5 %, čo je mierny pokles oproti 12,8 % v minulom roku (ŠÚSR, 2024b). Miera nezamestnanosti sa znížila na 5,9 % (1. až 3. štvrtrok 2023) z 6,1 % v roku 2022 (ŠÚSR, 2024c).
- **Politická situácia:** Slovensko je parlamentná zastupiteľská demokratická republika so systémom viacerých strán. Politická scéna je fragmentovaná a v parlamente býva zastúpených v priemere šesť až sedem politických strán. Po predčasných parlamentných voľbách v septembri 2023 sa po necelých štyroch rokoch vrátil k moci líder ľavicovej strany Smer-sociálna demokracia Robert Fico a spolu so stredolavicovou stranou HLAS-sociálna demokracia a nacionalistickou Slovenskou národnou stranou zostavil svoj štvrtý kabinet. Od roku 2019 je prezidentkou Zuzana Čaputová, liberálna a pro-európska politička.
- **Mediálny trh:** Slovensko má duálny systém verejnoprávneho a komerčného vysielania. Rozhlas a televízia Slovenska (RTVS), vysielateľ verejnej služby, má relatívne silné postavenie a jeho najsledovanejšie televízne a rozhlasové kanály patria k lídrom na trhu. Segment tlače reprezentuje sedem celoštátnych denníkov (vrátane dvoch bulvárnych) a dve celoštátne tlačové agentúry. Vzhľadom na spoločnú minulosť a jazykovú príbuznosť s Českou republikou a prítomnosť významnej maďarskej menšiny sú dôležitými hráčmi na mediálnom trhu aj české a maďarské médiá. Dominantnými spravodajskými zdrojmi sú komerčné televízne stanice a online spravodajské portály (Newman & et al., 2023).
- **Regulačné prostredie:** Národnú mediálnu politiku vytvára predovšetkým Ministerstvo kultúry SR, ktoré tiež pripravuje väčšinu mediálnej legislatívy. Regulačné prostredie sa významne zmenilo v roku 2022, kedy do platnosti vstúpili dva nové zákony (*zákon č. 264/2022 Z. z. o mediálnych službách* a *zákon č. 265/2022 Z. z. o publikáciách*) a Rada pre vysielanie a retransmisiu sa pretransformovala na novú Radu pre mediálne služby. Rada pre mediálne služby je hlavným regulačným orgánom, ktorý vykonáva štátnu reguláciu v oblasti rozhlasového a televízneho vysielania, retransmisie a audiovizuálnych mediálnych služieb na požiadanie. Etickú samoreguláciu v oblasti žurnalistiky vykonáva Tlačovo-

digitálna rada Slovenskej republiky a v oblasti reklamy Rada pre reklamu. Slovenský syndikát novinárov, hlavné profesijné združenie novinárov a novinárok, zohráva kvôli svojej nízkej autorite v novinárskej obci len okrajovú úlohu.

3. Výsledky zberu dát: hodnotenie rizík pre pluralitu médií

Slovensko: Rizikové oblasti plurality médií

JS chart by amCharts

CEU
CENTRE FOR MEDIA
PLURALISM AND
MEDIA FREEDOM
MPM 2024

Podľa MPM 2024 spočívajú hlavné riziká pre pluralitu médií na Slovensku v oblasti **Pluralita mediálneho trhu**, **Politickej nezávislosti** a **Sociálnej inklúzie**; tieto tri oblasti dosahujú strednú mieru rizika. Štvrtá posudzovaná oblasť, **Ochrana základných práv a slobôd**, je jedinou oblasťou, ktorá vykazuje nízku mieru rizika, hoci jej rizikové skóre je na hranici pásma stredného rizika. Celkové skóre rizika sa v porovnaní s MPM 2023 mierne zvýšilo, čo naznačuje zhoršenie plurality médií na Slovensku. Pásmo rizika pre jednotlivé oblasti však väčšinou zostalo rovnaké, s výnimkou **Pluralita mediálneho trhu**, ktorá sa posunula z pásma vysokého rizika do pásma stredného rizika, hoci samotné skóre rizika pokleslo len mierne. Je tiež nutné zdôrazniť, že správa hodnotí situáciu za rok 2023, takže vývoj v roku 2024 (napríklad dianie týkajúce sa návrhu nového zákona o Rozhlase a televízii Slovenska a dianie v TV Markíza) nie je v hodnotení zachytený.

V oblasti **Ochrany základných práv a slobôd** (33 %) vykazujú tri z piatich ukazovateľov stredné riziko: Ochrana práva na informácie; Novinárske povolanie, štandardy a ochrana; a Univerzálny dosah tradičných médií a prístup k internetu. Medzi najvýznamnejšie riziká pre pluralitu médií patria časté útoky, hrozby a zastrašovanie novinárov (ICJK, 2023), ktoré nezriedka prichádzajú od najvyšších politických predstaviteľov (ECPMF, 2023b a 2023c), ako aj neexistencia funkčných profesijných novinárskych združení, ktoré by obhajovali redakčnú nezávislosť a dodržiavanie profesijných noriem. Ohováranie je okrem toho stále klasifikované ako trestný čin, za ktorý hrozí až osem rokov odňatia slobody (*zákon č. 300/2005 Z. z., Trestný zákon*). K zraniteľnosti slovenských novinárov a novinárk prispieva aj absencia osobitnej legislatívy proti šikanóznym žalobám (SLAPP – strategické žaloby proti účasti verejnosti).

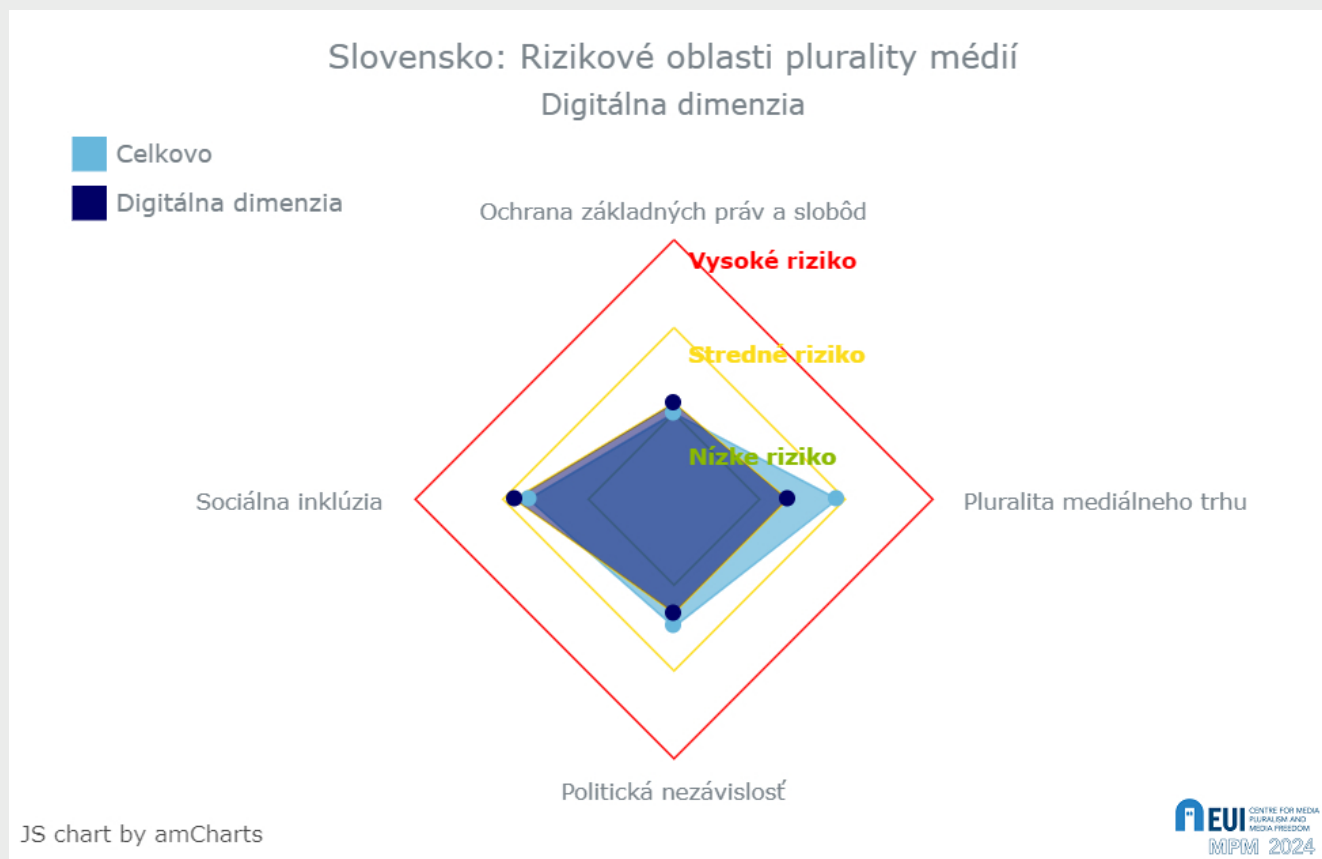
Oblasť **Plurality mediálneho trhu** vykazuje najvyššie rizikové skóre zo všetkých štyroch posudzovaných oblastí (63 %). Tri z piatich ukazovateľov – Pluralita poskytovateľov mediálnych služieb; Pluralita na digitálnych trhoch; a Redakčná nezávislosť od komerčného vplyvu a vplyvu vlastníkov – dosahujú vysoké riziko. Nízka ziskovosť v mediálnom priemysle ide ruka v ruke s relatívne vysokou koncentráciou vlastníctva médií. Zároveň majú mnohí vlastníci médií významné záujmy a aktivity aj v iných oblastiach podnikania než sú médiá (Godársky a Mračka, 2023). Situáciu tiež zhoršuje nedostatok regulačných a samoregulačných záruk, ktoré by zabezpečili nezávislosť redakcií od komerčných vplyvov a vplyvov vlastníkov a zaručili zverejňovanie skutočných alebo potenciálnych konfliktov záujmov vlastníkov médií, ktoré by mohli ovplyvniť redakčný obsah. To vytvára živnú pôdu na to, aby majitelia prostredníctvom svojich médií presadzovali svoje širšie obchodné záujmy, ak sa tak rozhodnú (pozri napríklad Denník N, 2023a; Denník N, 2015).

Oblasť **Politickej nezávislosti** celkovo vykazuje stredné riziko (49 %), pričom jeden ukazovateľ, Nezávislosť médií verejnej služby, je v pásme vysokého rizika. Po zmene vlády po predčasných parlamentných voľbách v septembri 2023 sa zintenzívnil tlak na RTVS, slovenského vysielateľa verejnej služby (RSF, 2023c). Systémový problém s právnou úpravou, ktorá dostatočne nezaručuje nezávislosť generálneho riaditeľa a členov Rady RTVS od politického vplyvu (pretože sú volení priamo parlamentom), pretrváva. Okrem toho v júni 2023 slovenský parlament zrušil ako hlavný zdroj financovania RTVS poplatky hradené verejnosťou a nahradil ich financovaním zo štátneho rozpočtu, pričom príspevok bol pôvodne stanovený na 0,17 % HDP. Táto zmena bola realizovaná narýchlo a bez predchádzajúcej diskusie. V decembri 2023 následne nová vláda znížila túto sumu na 0,12 % HDP (*zákon č. 532/2010 Z. z. o RTVS*), čo viedlo k výraznému poklesu rozpočtu RTVS. Vrcholní predstavitelia novej vlády okrem toho dlhodobo ostro kritizujú RTVS (napr. Denník N, 2023b; Denník N, 2024c) a verejne deklarovali, že skúmajú možnosti výmeny jej vedenia (Pravda, 2024). Medzi zvažované možnosti patrilo rozdelenie RTVS na rozhlas a televíziu, čo by umožnilo výmenu súčasného generálneho riaditeľa (RTVS, 2023a). Ďalší vývoj týkajúci sa RTVS nastal až po uzávierke pre zber dát pre túto správu; pre úplnosť však treba uviesť, že ministerstvo kultúry prehodnotilo myšlienku rozdelenia RTVS a prišlo s alternatívnym riešením. V apríli 2024 predložilo nový návrh zákona, v ktorom navrhlo zrušenie RTVS a zriadenie novej organizácie s názvom STVR (Slovenská televízia a rozhlas) s identickým poslaním a úlohami. V praxi by tento krok umožnil ukončenie funkčného obdobia členov Rady RTVS, ako aj súčasného generálneho riaditeľa niekoľko rokov pred uplynutím jeho mandátu. Tento vývoj vyvoláva vážne obavy o budúcu nezávislosť RTVS. Znepokojenie vzbudzuje aj nedávne dianie v TV Markíza, ktorá je lídrom na slovenskom televíznom trhu – podozrenia týkajúce sa zmeny prístupu k spravodajstvu a publicistike, ktoré by mohli byť motivované záujmom vlastníka udržať dobré vzťahy s vládou (Denník N, 2024b), sa objavili až v roku 2024 a do hodnotenia preto nie sú zahrnuté. Čo sa týka ďalších problémov a rizík v oblasti politickej nezávislosti médií, patria sem chýbajúce záruky, ktoré by zabránili politikom vlastniť mediálne spoločnosti, absencia spravodlivých a transparentných pravidiel distribúcie štátnej reklamy do médií a šírenie dezinformačných webových stránok.

V oblasti **Sociálnej inklúzie** (56 %) sú najproblematickejšími ukazovateľmi Rodová rovnosť v médiách a Ochrana pred dezinformáciami a nenávisťnými prejavmi, pričom oba tieto ukazovatele spadajú do pásma vysokého rizika. Hoci na Slovensku nepochybne pôsobí veľa vynikajúcich a úspešných novinárov vrátane niekoľkých šéfredaktoriek, celkový podiel žien vo vedení mediálnych organizácií je nízky, rovnako ako zastúpenie žien medzi oslovovanými expertmi a hosťami v spravodajstve a publicistike. Postavenie žien v mediálnom priemysle a ich zastúpenie v médiách je len zriedkavo predmetom verejnej diskusie a mediálnym organizáciám vrátane médií verejnej služby chýbajú v tomto smere stratégie rovnosti a akčné plány. Ďalším problémom v oblasti Sociálnej inklúzie je rozšírenosť dezinformácií (GLOBSEC, 2023). Schopnosť štátu zasiahnuť proti nim sa oslabilá po tom, ako nová vláda uskutočnila rozsiahle personálne

zmeny v špecializovaných útvaroch zaoberajúcich sa strategickou komunikáciou na viacerých ministerstvách a na Úrade vlády SR (Prague Security Studies Institute, 2023).

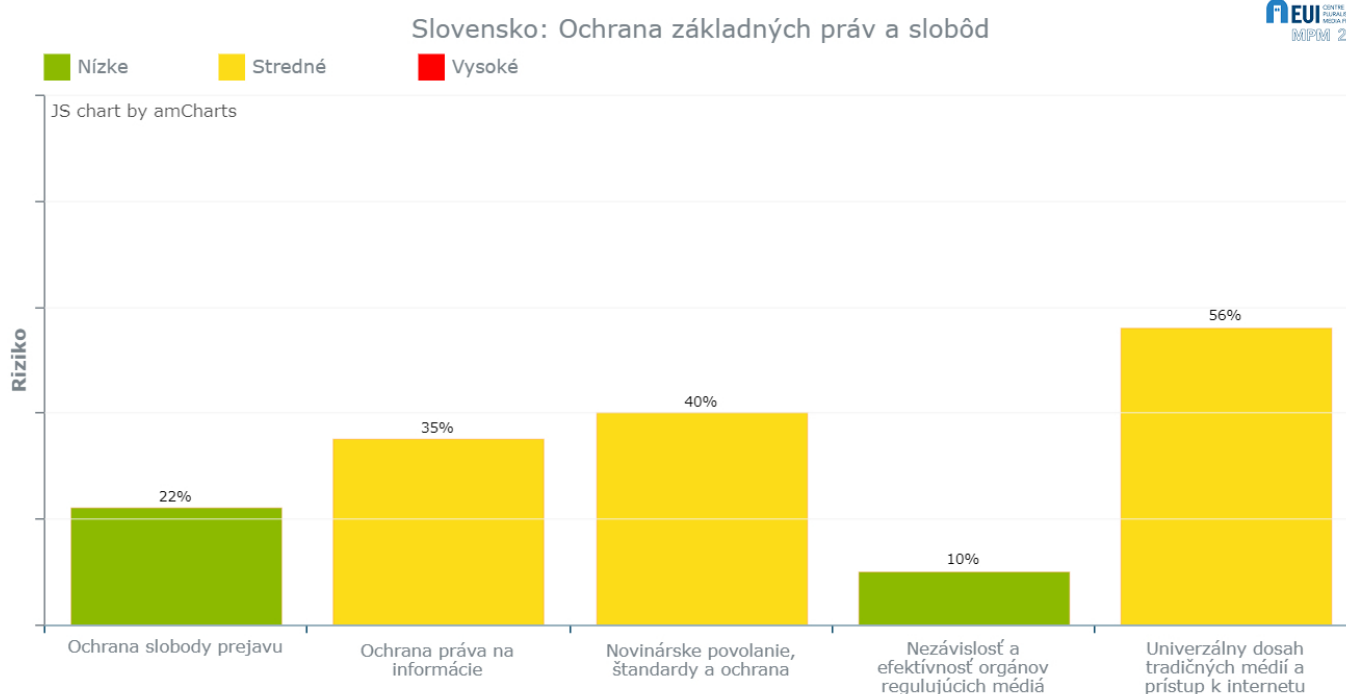
Fokus na digitálne prostredie

V online prostredí spočívajú najväčšie riziká pre pluralitu médií na Slovensku v oblasti **Sociálnej inklúzie** (62 %), a to najmä kvôli nedostatočnej rodovej rovnosti v médiách a rozmáhajúcim sa aktivitám dezinformačných online médií. Nasledujú oblasti **Pluralita mediálneho trhu** (44 %), **Politická nezávislosť** (44 %) a **Ochrana základných práv a slobôd** (37 %). Všetky štyri oblasti patria do stredne rizikového pásma.

3.1. Ochrana základných práv a slobôd (33% - Nízke riziko)

Ukazovatele pre oblasť Ochrany základných práv a slobôd predstavujú regulačný základ mediálneho sektoru v každej modernej demokracii. Merajú rôzne oblasti potenciálneho rizika, vrátane existencie a účinnosti právnych záruk slobody prejavu a práva na informácie; postavenia novinárov vrátane ich ochrany a možnosti vykonávať svoju prácu; nezávislosti a efektívnosti národných regulačných orgánov, ktoré regulujú mediálny sektor; a dosahu tradičných médií a prístupu k internetu.

V oblasti **Ochrany základných práv a slobôd** sa skóre rizika zvýšilo z minuloročných 24 % na 33 %; hoci teda táto oblasť zostáva v pásme nízkeho rizika, tesne hraničí s pásmom stredného rizika. Na rozdiel od minulého roku, kedy stredné riziko dosahoval len jeden ukazovateľ, sa tento rok v pásme stredného rizika nachádzajú hneď tri ukazovatele: Ochrana práva na informácie, Novinárske povolanie, štandardy a ochrana a Univerzálny dosah tradičných médií a prístup k internetu.

Podobne ako v minulom roku dosahuje ukazovateľ **Ochrana slobody prejavu** nízke riziko (22 %), pretože slovenské právne predpisy sú v súlade s medzinárodnými štandardmi v oblasti ľudských práv (napr. *zákon č. 460/1992 Zb., Ústava Slovenskej republiky; zákon č. 23/1991 Zb., ktorým sa uvádza Listina základných práv a slobôd ako ústavný zákon*). Pretrvávajúcim problémom sú prísne tresty za ohováranie, ktoré je definované ako trestný čin a môže byť potrestané odňatím slobody až na osem rokov (*zákon č. 300/2005 Z. z., Trestný zákon*). Dĺžka trestu odňatia slobody robí zo slovenskej právnej úpravy ohovárania jednu z najprísnejších v Európe (Griffen, 2017). V roku 2022 ministerstvo spravodlivosti oznámilo plán znížiť tresty za trestný čin ohovárania, ale zmena sa neuskutočnila a v roku 2023 bol plán zastavený a odložený. Hoci obvinenia z ohovárania v posledných rokoch nevedli k odsúdeniu novinárov, v minulosti ich politici a sudcovia využívali ako spôsob reakcie na kritiku (Griffen, 2017; Hanák, 2016). Táto prax sa ešte stále príležitostne vyskytuje. Napríklad v marci 2023 vtedajšia opozičná (teraz vládnuca) strana Smer-SD podala tri trestné oznámenia za ohováranie na známych novinárov a politických komentátorov za ich kritické komentáre (ECPMF, 2023a).

V ukazovateli **Ochrana práva na informácie** sa riziko medziročne zvýšilo (z 19 % na 35 %), čo znamenalo posun z pásma nízkeho rizika v minulom roku do pásma stredného rizika. Verejná správa podľa dostupných správ občas verejnosti svojvoľne odopiera prístup k informáciám (Aliancia Fair Play, 2021; Pravda, 2023; Transparency International Slovensko, 2021). Orgány verejnej správy a štátne podniky často pristupujú k

poskytovaniu informácií veľmi rozdielne a v mnohých prípadoch sa občania k informáciám dostanú až na základe súdneho rozhodnutia, čo zvyčajne trvá roky (Transparency International Slovensko, 2021). Okrem toho sa v roku 2023 vyskytli prípady svojvoľných sankcií voči oznamovateľom protispoločenskej činnosti. Ministerstvo vnútra prepustilo z Národnej kriminálnej agentúry niekoľko policajtov bez ohľadu na ich status oznamovateľa a bez predchádzajúceho súhlasu Úradu na ochranu oznamovateľov (Úrad na ochranu oznamovateľov, 2023a), ako to vyžaduje zákon o ochrane oznamovateľov (*zákon č. 54/2019 Z. z. o ochrane oznamovateľov protispoločenskej činnosti*). Vláda sa tiež pokúsila zaviesť zmeny zákona o ochrane oznamovateľov bez predchádzajúcej diskusie, čo Úrad na ochranu oznamovateľov kritizoval ako škodlivý krok (2023b). Nakoniec boli tieto navrhované zmeny pozastavené. Pozitívnejšie je, že nezávislý Úrad na ochranu oznamovateľov, ktorý bol zriadený v roku 2021 (*na základe zákona č. 54/2019 Z. z. o ochrane oznamovateľov protispoločenskej činnosti*), je v rámci svojej pôsobnosti aktívny. Počet sťažovateľov a počet podnetov v pôsobnosti úradu sa postupom času zvyšuje, čo možno považovať za pozitívny signál (Úrad na ochranu oznamovateľov, 2023c). Okrem toho v máji 2023 parlament definitívne schválil novelu *zákona č. 54/2019 Z. z. o ochrane oznamovateľov protispoločenskej činnosti*, ktorou sa transponuje smernica EÚ o whistleblowingu (*smernica 2019/1937*).

Riziko sa zvýšilo aj v prípade ukazovateľa **Novinárske povolanie, štandardy a ochrana**, ktorý sa z pásma nízkeho rizika (28 %) v minulom roku tento rok posunul do pásma stredného rizika (40 %). Pozornosť si zaslúži hneď niekoľko oblastí. Po prvé, slovenskí novinári a novinárky často čelia útokom, vyhrážkam a zastrašovaniu, pričom útoky nezriedka prichádzajú od vrcholových politikov. Napríklad v novembri 2023 premiér Robert Fico zaútočil na štyri veľké médiá – TV Markíza, denníky Sme a Denník N a internetový portál Aktuality.sk – a označil ich za nepriateľské médiá. Oznamoval, že s nimi prestane komunikovať (ECPMF, 2023b a 2023c). Podľa výskumu Investigatívneho centra Jána Kuciaka (ICJK) dvaja z troch slovenských novinárov zažili v predchádzajúcich 12 mesiacoch vyhrážanie alebo zastrašovanie a 4 % zažili fyzický útok (ICJK, 2023). V roku 2023 spustilo ICJK platformu Bezpečná.žurnalistika.sk, ktorej cieľom je monitorovať útoky na novinárov a poskytovať pomoc tým, ktorí sa stali ich terčom. V prvom roku svojho fungovania zaznamenala platforma 48 útokov na novinárov; najčastejšie šlo o online hrozby a zastrašovanie, osobné útoky, žaloby a vyhrážky smrťou (ICJK, 2024).

Po druhé, pokiaľ ide o stíhanie trestných činov proti novinárom, v roku 2023 Špecializovaný trestný súd oslobodil slovenského podnikateľa Mariana Kočnera v prípade objednávky vraždy novinára Jána Kuciaka a jeho snúbenice Martiny Kušnírovej (RSF, 2023a). Prokurátori proti tomu podali odvolanie. Naopak, počas tohto súdneho procesu bola z objednávky vraždy uznaná za vinnú podnikateľova spoločníčka Alena Zsuzsová. Všetky ostatné osoby obvinené z vraždy – dvaja nájomní vrahovia a sprostredkovateľ, ktorý spolupracoval s justíciou – už boli odsúdené na dlhoročné tresty odňatia slobody.

Po tretie, niektorí novinári a novinárky sú v zraniteľnom postavení, keďže v mediálnych organizáciách panuje kvôli nižším nákladom rozšírená prax vyháňať sa štandardným pracovným zmluvám.

Po štvrté, Slovenský syndikát novinárov, hlavné profesijné združenie novinárov a novinárov na Slovensku, nefunguje tak, ako by mal. Nemá autoritu v novinárskej obci, nezapája sa do verejných diskusií o aktuálnych otázkach týkajúcich sa žurnalistiky a počet členov medzi aktívnymi novinármi a novinárkami je veľmi nízky. V prípade útokov na žurnalistickú obec tak chýba kolektívny hlas a obrana. Tento nedostatok čiastočne zmierňuje nová Platforma na podporu slobody tlače a ochranu novinárov, ktorá bola založená v roku 2023 (RSF, 2023b). Nejde však o profesijné združenie, ale o orgán zložený zo zástupcov príslušných štátnych inštitúcií, regulačných a samoregulačných orgánov a organizácií zaoberajúcich sa slobodou médií.

Po piate, k zraniteľnosti slovenských novinárov a novinárov prispieva aj absencia osobitnej legislatívy proti šikanóznym žalobám (tzv. anti-SLAPP legislatíva, t. j. legislatíva obmedzujúca zneužívanie žalôb na umlčanie kritiky). Podľa odhadov ministerstva spravodlivosti bolo v roku 2022 na Slovensku zaregistrovaných približne 10 prípadov SLAPP proti novinárom (MSSR, 2023). Napriek tomu nič nenasvedčuje tomu, že by slovenské ministerstvo spravodlivosti plánovalo premietnuť *odporúčanie Európskej komisie 2022/758 proti SLAPP (o ochrane novinárov a obhajcov ľudských práv pred zjavne neopodstatnenými a zneužívajúcimi súdnymi konaniami proti verejnej účasti)* do slovenskej legislatívy. Implementácia odporúčania je potrebná, keďže navrhovaná smernica EÚ proti SLAPP sa vzťahuje výlučne na prípady s cezhraničnými dôsledkami.

Nezávislosť a efektívnosť orgánov regulujúcich média dosiahla nízke rizikové skóre (10 %), rovnako ako v predchádzajúcom roku. Pokiaľ ide o kľúčový regulačný orgán, Radu pre mediálne služby (nový orgán, ktorý nahradil Radu pre vysielanie a retransmisiu na základe nového zákona č. 264/2022 Z. z. o mediálnych službách, ktorý bol prijatý v roku 2022), neexistujú žiadne správy, ktoré by naznačovali nedostatok nezávislosti jej rozhodovacej praxe. V minulých rokoch však došlo k politicky motivovaným nomináciám a riziko voľby kandidátov na základe ich politických väzieb a príslušnosti stále existuje, keďže sú volení priamo parlamentom. Rada pre mediálne služby sa má stať národným koordinátorom digitálnych služieb zodpovedným za dohľad, presadzovanie a monitorovanie zákona o digitálnych službách.

Ukazovateľ **Univerzálny dosah tradičných médií a prístup k internetu** zostáva v pásme stredného rizika. Skóre rizika sa však medziročne zvýšilo z 38 % na 56 %, a to najmä v dôsledku metodologickej zmeny, ktorá je bližšie vysvetlená v hlavnej správe projektu MPM (zmena sa týka použitia nového zdroja údajov o širokopásmovom pokrytí a prístupe). Pokrytie domácností širokopásmovým internetom a podiel domácností s predplateným širokopásmovým pripojením k internetu zostáva v porovnaní s ostatnými krajinami EÚ pomerne nízky. Ďalej, nie všetci občania môžu prijímať signál médií verejnej služby (túto možnosť má len 94 % obyvateľov; RpMS, 2023a). Okrem toho, pokiaľ ide o neutralitu siete, koncentráciu vlastníctva poskytovateľov internetových služieb (ISP) nemožno posúdiť, pretože neexistujú komplexné údaje o trhovách podieloch hlavných hráčov.

Fokus na digitálne prostredie

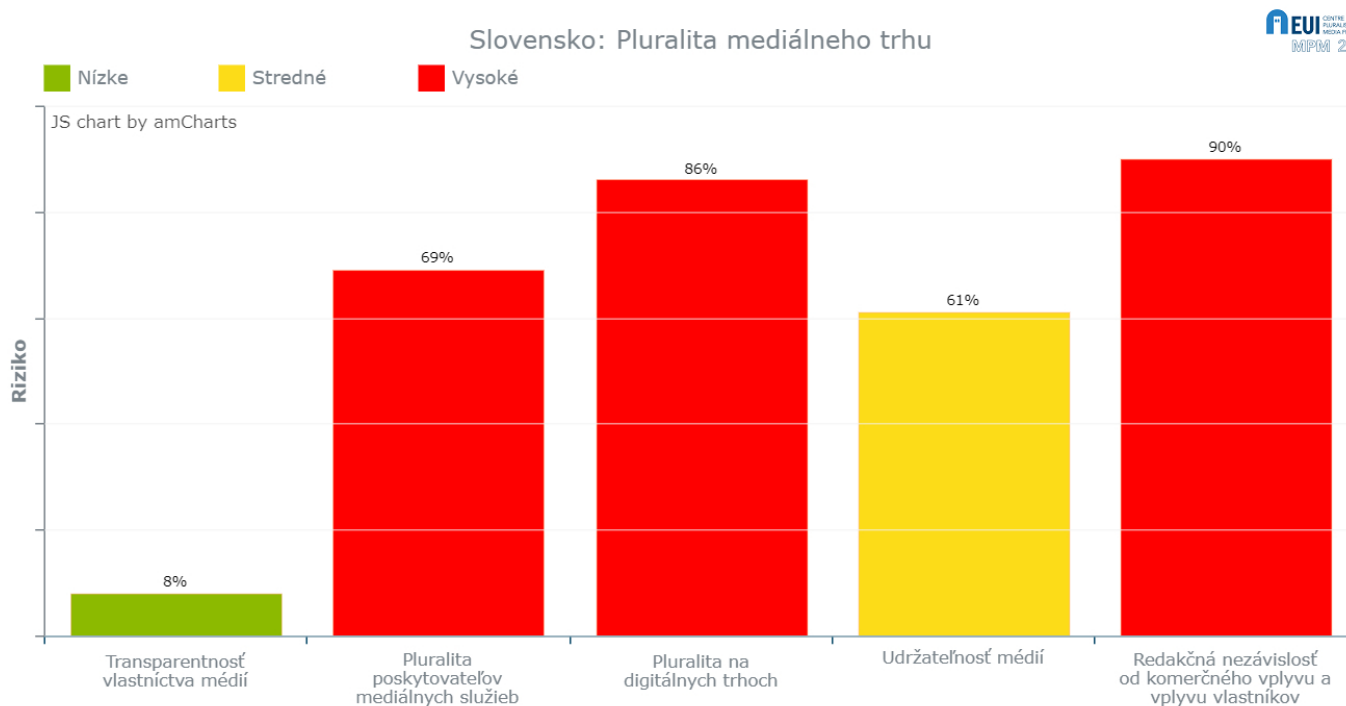
Skóre rizika v oblasti **Ochrany základných práv a slobôd** v digitálnom prostredí (37 %) je vyššie než celkové skóre rizika pre túto oblasť (33 %). Napriek relatívne malému rozdielu to znamená, že zatiaľ čo oblasť Ochrany základných práv a slobôd celkovo spadá do pásma nízkeho rizika, v digitálnom prostredí spadá do pásma stredného rizika.

Sloboda prejavu je jasne vymedzená zákonom a vzťahuje sa aj na online prostredie bez akýchkoľvek obmedzení alebo výnimiek. V roku 2023 neboli zaznamenané žiadne prípady digitálneho sledovania alebo hackerských útokov zo strany štátnych alebo neštátnych subjektov. Obavy však vyvoláva bezpečnosť novinárov a novinárok v online prostredí. Online obťažovanie a útoky prichádzajú od rôznych aktérov, najmä od divákov (napríklad urážky a vyhrážky prostredníctvom e-mailu alebo sociálnych médií), ale aj od politických aktérov (ECPMF, 2023d). Novinárky často čelia hrozbám v rovnakej, ak nie väčšej miere ako ich mužskí kolegovia (pozri napr. ECPMF, 2023e pre prípad moderátorky RTVS Marty Jančkárovej).

Pravidlá, ktoré prevádzkovateľom elektronických telekomunikačných sietí a poskytovateľom internetových služieb ukladajú povinnosť uchovávať údaje o účastníkoch, sú transparentné a plne v súlade s medzinárodnými normami v oblasti ľudských práv. Regulačný rámec týkajúci sa sieťovej neutrality je funkčný a jeho dodržiavanie pravidelne monitoruje Úrad pre reguláciu elektronických komunikácií a poštových služieb SR. Menej pozitívne možno hodnotiť koncentráciu vlastníctva poskytovateľov internetových služieb, keďže komplexné údaje o trhovách podieloch hlavných hráčov neexistujú. Podiel domácností pokrytých širokopásmovým internetom je pod priemerom EÚ (84,4 % v porovnaní s 91,5 %; Eurostat, 2023a) a aj podiel domácností s predplateným širokopásmovým internetom je v porovnaní s ostatnými krajinami EÚ pomerne nízky (Eurostat, 2023b).

3.2. Pluralita mediálneho trhu (63% - Stredné riziko)

Oblasť *Pluralita mediálneho trhu* sa zaoberá ekonomickým rozmerom plurality médií a hodnotí riziká vyplývajúce z nedostatočnej transparentnosti vlastníctva médií, koncentrácie trhu z hľadiska produkcie a distribúcie, nízkej ekonomickej udržateľnosti produkcie mediálneho obsahu a komerčných vplyvov a vplyvu vlastníka na redakčný obsah. Aktérmi zahrnutými do hodnotenia sú poskytovatelia mediálnych služieb (s ukazovateľmi *Transparentnosť vlastníctva médií*, *Pluralita poskytovateľov mediálnych služieb*, *Udržateľnosť médií* a *Redakčná nezávislosť od komerčného vplyvu a vplyvu vlastníkov*), a tiež digitálni sprostredkovatelia (s ukazovateľom *Pluralita na digitálnych trhoch*).

Oblasť **Pluralita mediálneho trhu** dosiahla rizikové skóre 63 %, čo oproti minulému roku (68 %) znamená mierne zlepšenie. Táto zmena tiež zapríčinila medziročný posun z pásma vysokého rizika do pásma stredného rizika. Tri ukazovatele – Pluralita poskytovateľov mediálnych služieb, Pluralita na digitálnych trhoch a Redakčná nezávislosť od komerčného vplyvu a vplyvu vlastníkov – zostávajú v pásme vysokého rizika. Udržateľnosť médií sa z minuloročného vysokorizikového pásma posunula do pásma stredného rizika, zatiaľ čo Transparentnosť vlastníctva médií zostala v pásme nízkeho rizika.

Transparentnosť vlastníctva médií vykazuje rovnako ako v minulom roku nízku mieru rizika (8 %). Je to spôsobené najmä novou legislatívou prijatou v roku 2022 (*zákon č. 264/2022 Z. z. o mediálnych službách* a *zákon č. 265/2022 Z. z. o publikáciách*), ktorá vyžaduje, aby vydavatelia, prevádzkovatelia spravodajských webových stránok, vysielatelia a poskytovatelia audiovizuálnych mediálnych služieb na požiadanie zverejňovali informácie o svojich konečných vlastníkoch.

Ukazovateľ **Pluralita poskytovateľov mediálnych služieb** zostáva v pásme vysokého rizika, aj keď sa skóre rizika zlepšilo z minuloročných 83 % na 69 %. Toto zlepšenie však nie je ani tak dôsledkom faktickej zmeny, ale skôr dôsledkom úpravy metodiky a dostupnosti niektorých údajov. Na základe metodiky využívanej v rámci projektu MPM, ktorá ako indikátor koncentrácie vlastníctva používa podiel na trhu (z hľadiska publika a z hľadiska príjmov) štyroch najväčších vlastníkov médií v každom sektore (t. j. print, televízia, rozhlas, digitálne médiá), je koncentrácia z hľadiska publika v printovom, audiovizuálnom a rozhlasovom sektore vysoká (t. j. podiel na publiku štyroch najväčších vlastníkov médií presahuje 60 %). Pri interpretácii týchto výsledkov však treba brať do úvahy obmedzenú veľkosť slovenského mediálneho trhu. Dáta o podieloch na trhu z hľadiska príjmov sa nezberajú a nezverejňujú, a preto nie je možné vyhodnotiť

úroveň koncentrácie vlastníctva médiá a účinnosť opatrení zameraných na jej prevenciu. Regulačné ochranné opatrenia proti vysokej miere horizontálnej a krížovej koncentrácie vlastníctva v mediálnom sektore prijaté v roku 2022 (*zákon č. 264/2022 Z. z. o mediálnych službách* a *zákon č. 265/2022 Z. z. o publikáciách*) sa vzťahujú na televíznych a rozhlasových vysielateľov a nevzťahujú sa na tlač a spravodajské weby. Tento nedostatok sa prejavil v roku 2023, keď majiteľ druhého najčítanejšieho denníka Plus jeden deň bez obmedzení kúpil najčítanejší denník Nový čas (Euractiv.sk, 2023).

Ukazovateľ **Pluralita na digitálnych trhoch** zostáva v pásme vysokého rizika (86 %), s rovnakým skóre ako vlani. Pokiaľ ide o online platformy, mieru koncentrácie vlastníctva je ťažké posúdiť, pretože dáta o podieloch na príjmoch z online reklamy ani o celkových podieloch na online návštevnosti nie sú k dispozícii. Okrem toho, špecifická právna úprava zabraňujúca nadmernej koncentrácii vlastníctva sa vzťahuje len na vysielacie médiá a nie na printy a spravodajské webové portály. Absentuje tiež špecifická právna úprava, ktorá by zabraňovala vysokej úrovni koncentrácie na trhu digitálnej reklamy. Protimonopolný úrad SR vykonáva dohľad podľa všeobecných pravidiel vyplývajúcich zo *zákona č. 187/2021 Z. z. o ochrane hospodárskej súťaže*. Pokiaľ ide o finančné dohody medzi digitálnymi sprostredkovateľmi a spravodajskými médiami, hoci bola v roku 2022 prijatá novela *zákona č. 185/2015 Z. z., autorský zákon*, ktorou sa transponovali *smernice EÚ 2019/790 a 2019/789*, v praxi nepriniesla žiadne zásadné zmeny. Napríklad väčšina slovenských médií okamžite pristúpila na požiadavky spoločnosti Meta a udelila jej právo bezplatne používať ich obrázky (Denník N, 2022a). Žiadna osobitná forma zdanenia digitálnych služieb nie je plánovaná ani zavedená, ale v roku 2023 bola aspoň transponovaná *smernica EÚ 2022/2523 o zabezpečení globálnej minimálnej úrovne zdanenia pre nadnárodné skupiny podnikov a veľké domáce skupiny* (prostredníctvom *zákona č. 507/2023 Z. z.*).

V porovnaní s minulým rokom sa hodnotenie ukazovateľa **Udržateľnosť médií** zlepšilo a posunulo sa z pásma vysokého rizika do pásma stredného rizika, pričom rizikové skóre kleslo z 87 % na 61 %. Toto zlepšenie možno pripísať najmä zvýšeným príjmom v televíznom sektore a miernemu nárastu počtu novinárov. Nominálne príjmy médií verejnej služby (RTVS, 2023b) a nominálne príjmy z reklamy v televíznom sektore (podľa prognózy databázy WARC Adspend a údajov ministerstva kultúry; MKSR, 2023) rástli v posledných rokoch nad úroveň inflácie. Príjmy v digitálnom spravodajskom sektore však stagnovali a v rozhlasovom sektore (MKSR, 2023), ako aj v sektore novín a časopisov (podľa prognózy databázy WARC Adspend) dokonca zaznamenali nominálny pokles. V podmienkach vysokej inflácie tak niektoré médiá čelia finančným ťažkostiam. Podľa Asociácie tlačných a digitálnych médií sa celkové príjmy v roku 2023 znížili a vydavatelia neupravili ceny reklamy alebo obsahových produktov tak, aby odrážali infláciu. Týka sa to aj lokálnych tlačných médií. Zatiaľ čo počet novinárov zamestnaných v televíznom a rozhlasovom sektore sa za posledné roky mierne zvýšil (MKSR, 2023), situácia v printových a digitálnych médiách zostala podľa Asociácie tlačných a digitálnych médií podobná ako v roku 2022; väčšina redakcií neprepúšťala ani neprijímala ďalších zamestnancov. Celkovú ekonomickú situáciu mediálneho sektora je ťažké určiť vzhľadom na nedostupnosť dát o príjmoch za rok 2023. Krehkú ekonomickú situáciu spravodajských médií tiež zhoršuje absencia dotačných schém z verejných zdrojov pre tento sektor.

Ukazovateľ **Redakčná nezávislosť od komerčného vplyvu a vplyvu vlastníkov** zostáva v pásme vysokého rizika, pričom rizikové skóre sa medziročne zvýšilo zo 75 % na 90 %. Tento nárast je predovšetkým dôsledkom nových informácií o komerčných vplyvoch (Denník N, 2023a) a metodologickej zmene – pridania otázky hodnotiacej záujmy, prepojenia a aktivity významných vlastníkov médií v inom než mediálnom biznise. Veľká väčšina kľúčových slovenských médií je v rukách miestnych (t. j. českých a slovenských) podnikateľov, ktorí majú záujmy v mnohých odvetviach podnikania (Godársky & Mračka, 2023). Vzhľadom na zložitú ekonomickú situáciu na mediálnom trhu je pravdepodobné, že aspoň niektorí z

týchto vlastníkov si médiá kúpili, aby podporili svoje aktivity a záujmy mimo mediálnej oblasti (v minulosti to niektorí aj otvorene priznali; Denník N, 2015). Systematické údaje alebo správy o komerčných vplyvoch na redakčný obsah chýbajú. Existujú však napríklad indície, že vydavateľstvo News and Media Holding, líder v segmente printových a online médií, môže prostredníctvom svojich novín a časopisov skryto podporovať iné obchodné záujmy svojho majiteľa – to naznačuje nedávny prípad bezplatného dvojtýždenníka Plus jeden deň Špeciál (Denník N, 2023a) alebo časopisu Trend (O médiách, 2020a a 2020b). Okrem toho na Slovensku chýba mechanizmus (zákonný alebo samoregulačný), ktorý by novinárom poskytoval osobitnú sociálnu ochranu v prípade zmeny vlastníctva alebo redakčnej línie (novinári sú chránení len prostredníctvom všeobecných ustanovení *zákona č. 311/2001 Z. z., Zákonník práce*). Chýbajú aj regulačné záruky, ktoré by zabezpečili, že rozhodnutia o vymenovaní a odvolaní šéfredaktora nebudú ovplyvnené komerčnými záujmami, ako aj samoregulačné systémy, ktoré by zaručovali jasné oddelenie redakčných a komerčných činností spravodajských organizácií alebo vyžadovali od spravodajských organizácií, aby zverejňovali všetky skutočné alebo potenciálne konflikty záujmov vlastníkov médií, ktoré by mohli ovplyvniť redakčný obsah.

Fokus na digitálne prostredie

Pokiaľ ide o **Pluralitu mediálneho trhu**, digitálne prostredie vykazuje v porovnaní s celkovým mediálnym trhom nižšie skóre rizika (44 % vs. 63 %); napriek tomu ide v oboch prípadoch o pásmo stredného rizika. Okrem iného to možno pripísať priaznivejšiemu ekonomickému stavu digitálnych médií v porovnaní s printovým alebo rozhlasovým sektorom. Okrem toho sa ekonomická situácia digitálnych médií v porovnaní s minulým rokom mierne zlepšila. Pozitívny vplyv na tento ukazovateľ má tiež transpozícia *smernice Rady (EÚ) 2022/2523 o zabezpečení globálnej minimálnej úrovne zdanenia pre nadnárodné skupiny podnikov a veľké domáce skupiny*. Aj to je dôvod, prečo sa skóre rizika oproti minulému roku, kedy dosahovalo 57 %, zlepšilo.

Čo sa týka transparentnosti vlastníctva médií, od prijatia nového *zákona č. 265/2022 Z. z. o publikáciách* v roku 2022 sa právne ustanovenia, ktoré vyžadujú zverejnenie údajov o vlastníctve (vrátane konečných vlastníkov), vzťahujú aj na čisto digitálne médiá. Špeciálna právna úprava proti vysokej úrovni horizontálnej a krížovej koncentrácie vlastníctva v mediálnom sektore sa však vzťahuje výlučne na televíznych a rozhlasových vysielateľov a poskytovateľov terestriálneho multiplexu, nie napríklad na online spravodajské portály (kde by sa posudzovali len audiovizuálne mediálne služby na požiadanie; pozri *zákon č. 264/2022 Z. z. o mediálnych službách*). Tento nedostatok umožnil napríklad spoločnosti News and Media Holding, významnému slovenskému vydavateľstvu a vlastníkovi druhého najpredávanejšieho denníka Plus jeden deň, získať v roku 2023 najpredávanejší denník Nový čas.

Na základe obmedzených údajov o 50 najnavštevovanejších slovenských webových stránkach dosiahli štyri najnavštevovanejšie online spravodajské webové stránky podiel na návštevnosti 38 % (IAB Slovakia, 2023), čo sa podľa metodiky MPM vyhodnocuje ako stredné riziko. Skutočnú úroveň koncentrácie vlastníctva v sektore online spravodajských médií je ťažké posúdiť, pretože zákon nevyžaduje finančné vykazovanie v sektore digitálnych médií a neexistujú údaje o podieloch na trhu ani o príjmoch z reklamy (to isté platí pre online platformy).

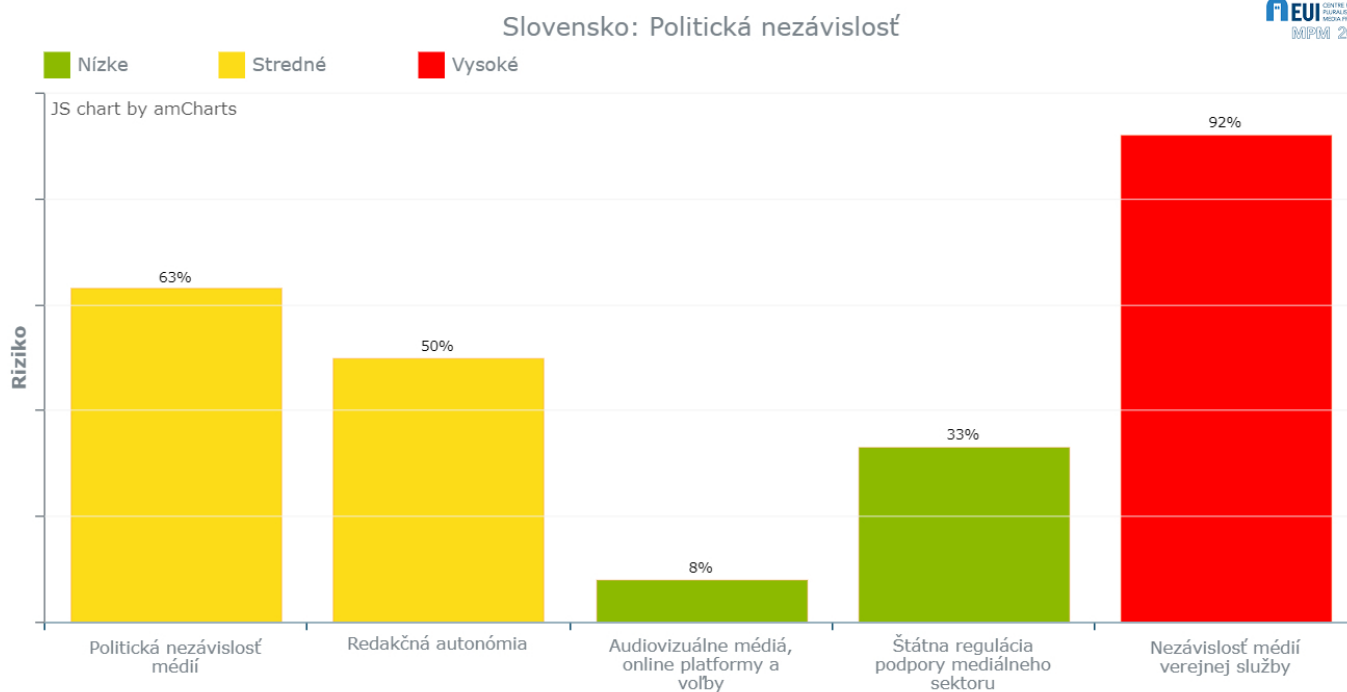
Pokiaľ ide o koncentráciu vlastníctva, Protimonopolný úrad SR vykonáva dohľad podľa všeobecných pravidiel vyplývajúcich zo *zákona č. 187/2021 Z. z. o ochrane hospodárskej súťaže bez zohľadnenia*

špecifík a digitálneho vývoja mediálneho sektora. Novela zákona č. 185/2015 Z. z. o autorskom práve, ktorou boli v roku 2022 transponované smernice EÚ 2019/790 a 2019/789, nepriniesla v praxi žiadne významné zmeny týkajúce sa finančných dohôd medzi digitálnymi sprostredkovateľmi a spravodajskými médiami. Väčšina slovenských médií napríklad okamžite pristúpila na požiadavky spoločnosti Meta a udelila jej právo na bezplatné používanie svojich obrázkov (Denník N, 2022a). Žiadna osobitná forma zdanenia digitálnych služieb nie je zavedená ani plánovaná, ale v roku 2023 bola aspoň transponovaná smernica EÚ 2022/2523 o zabezpečení globálnej minimálnej úrovne zdanenia pre nadnárodné skupiny podnikov a veľké domáce skupiny (prostredníctvom zákona č. 507/2023 Z. z.).

Z ekonomického hľadiska došlo v roku 2023 k 8% nárastu výdavkov na internetovú reklamu (celkovo, t. j. nielen v digitálnych spravodajských médiách), čo je menej ako miera inflácie (IAB Slovakia, 2024). Podľa Asociácie tlačenej a digitálnej médií celkové príjmy v roku 2023 klesli a vydavatelia neupravili ceny reklamných alebo obsahových produktov tak, aby odrážali infláciu. Slovenské spravodajské mediálne organizácie hľadajú alternatívne zdroje príjmov; napríklad najväčšie spravodajské weby spoplatňujú svoj obsah a zavádzajú paywally už od roku 2011, pričom Slovensko stálo na čele týchto snáh (Baker, 2012). Hlavné mienkotvorné denníky Denník N a SME majú každý približne 60 000 aktívnych digitálnych predplatiteľov (SME, 2023; Denník N, 2023e). Podpora sektoru spravodajských médií vrátane čisto digitálnych médií hradená z verejných zdrojov však neexistuje.

3.3. Politická nezávislosť (49% - Stredné riziko)

Ukazovatele pre oblasť Politickej nezávislosti hodnotia existenciu a účinnosť regulačných a samoregulačných mechanizmov proti politickej zaujatosti a politickým vplyvom na produkciu a distribúciu spravodajstva. Táto oblasť hodnotí vplyv štátu a všeobecne politickej moci na fungovanie mediálneho trhu a nezávislosť médií verejnej služby. Ďalej sa zameriava na existenciu a účinnosť (samo)regulácie pri zabezpečovaní redakčnej nezávislosti a dostupnosti pluralitných politických informácií a názorov, a to najmä počas predvolebného obdobia.

Oblasť **Politickej nezávislosti** je rovnako ako vlani v pásme stredného rizika, s veľmi podobným skóre ako minulý rok (49 % v porovnaní s 52 % v minulom roku). Podobne ako v predchádzajúcom roku iba jeden ukazovateľ prekračuje hranicu vysokého rizika: Nezávislosť médií verejnej služby. Ani u zvyšných štyroch ukazovateľov sa pásmo rizika medziročne nezmenilo. Politická nezávislosť médií a Redakčná autonómia sa nachádzajú v pásme stredného rizika, zatiaľ čo ukazovatele Audiovizuálne médiá, online platformy a voľby a Štátna regulácia podpory mediálneho sektoru vykazujú nízke riziko.

Ukazovateľ **Politickej nezávislosti médií** zostáva v pásme stredného rizika s takmer rovnakým rizikovým skóre ako v predchádzajúcom roku (63 %). Regulačné záruky, ktoré by zabránili konfliktu záujmov v mediálnom sektore alebo účinne obmedzili priamu alebo nepriamu kontrolu médií zo strany politikov, politických strán a straníckych skupín, stále chýbajú. Aktívni politici preto môžu vlastniť mediálne spoločnosti.^[1] Okrem toho, hoci v roku 2023 neboli k dispozícii žiadne systematické správy o politickom vplyve na hlavné spravodajské médiá, dva prípady vyvolávajú vážne obavy. Po prvé, vydavateľstvo News and Media Holding, líder v segmente printových a online médií a súčasť portfólia finančnej skupiny Penta, začalo na jeseň 2022 distribuovať bezplatný dvojtýždenník Plus jeden deň Špeciál do jedného milióna domácností, čo je výrazne väčší dosah než majú iné periodiká. Denník N (2023a) následne popísal, že tento bezplatný dvojtýždenník dáva neprimerane veľký priestor strane Hlas-SD a jej predstaviteľom, ako aj strane Smer-SD (obe sa po parlamentných voľbách v septembri 2023 stali koalíčnými stranami), pričom výrazne kritizuje niektoré strany predchádzajúcej vlády. Následne organizácia Transparency International Slovensko (2023a) podala sťažnosť na Plus jeden deň Špeciál pre nedodržiavanie novinárskych štandardov a propagáciu konkrétnych politických strán, čo možno vnímať ako pokus tretej strany ovplyvniť volebnú kampaň. Po druhé, obavy vyvoláva aj nedávny vývoj v TV Markíza, ktorá je lídrom na slovenskom

televíznom trhu. Krátko po tom, ako predstavitelia súčasnej vlády vyjadrili nespokojnosť s jej spravodajstvom – premiér Robert Fico ju označil za „nepriateľské médium“ (HNonline.sk, 2023) –, uskutočnila TV Markíza personálne zmeny na najvyšších postoch (Denník N, 2024a) a zmenila svoj prístup k spravodajstvu. Táto zmena spočíva v odklone od tradičného kritického spravodajstva k miernejšiemu a pozitívnejšiemu spravodajstvu s menším dôrazom na politické témy a menšou konfrontáciou s predstaviteľmi vlády (Denník N, 2024b). Vlastník TV Markíza, spoločnosť PPF, má na Slovensku významné ekonomické záujmy, ktoré tiež zahŕňajú obchodné vzťahy so štátom (Denník N, 2024b). Hoci komerčné médiá majú právo formovať štýl svojho spravodajstva podľa vlastného uváženia, existujú obavy, že ústup od kvalitnej kritickkej žurnalistiky by mohol súvisieť so snahou majiteľa udržiavať dobré vzťahy so štátom a vládou. Tento vývoj ale nastal až v roku 2024 a do hodnotenia preto nie je zahrnutý.

Obavy tiež vyvoláva miera politickej nezávislosti radničných médií (t. j. lokálnych a regionálnych médií), pretože sú financované či vlastnené miestnymi samosprávami, čo často vedie k obsahu, ktorý je hrubo skreslený v prospech aktuálnej miestnej politickej reprezentácie (Transparency International Slovensko, 2022a). Ďalším pretrvávajúcim problémom sú tiež dezinformačné obsahy na internete.

Podobne ako v minulom roku vykazuje **Redakčná autonómia** stredne vysoké skóre rizika (50 %). Pozitívne je, že samoregulačné opatrenia, ktoré stanovujú redakčnú nezávislosť od politických zásahov, sú zahrnuté v Etickom kódexe novinára a podpísali ho všetky významné médiá vrátane tlačových agentúr. V sledovanom období nezaznamenala Tlačovo-digitálna rada SR, samoregulačný orgán pre novinársku etiku, žiadne závažné incidenty. Na druhej strane, negatívom je neexistencia právnych záruk, ktoré by zaručovali autonómiu pri menovaní a odvolávaní šéfredaktorov. V roku 2023 vo všeobecnosti síce neexistovali vážne signály, že by väčšina mainstreamových médií bola pod politickým vplyvom, ale vyššie opísané prípady bezplatného dvojtyždenníka Plus jeden deň Špeciál a vývoj situácie v TV Markíza v prvých mesiacoch roku 2024 vyvolávajú v tomto smere obavy.

Podobne ako vlani spadá ukazovateľ **Audiovizuálne médiá, online platformy a voľby** do pásma nízkeho rizika, pričom skóre rizika zostalo medziročne takmer rovnaké (8 %). Obavy týkajúce sa politickej nezávislosti verejnoprávnej RTVS a férového zastúpenia politických subjektov a názorov sa po príchode nového generálneho riaditeľa v auguste 2022 zmiernili. Regulačný a samoregulačný rámec pre spravodlivé zastúpenie rôznych politických subjektov a názorov je vo všeobecnosti zavedený a zväčša účinný. V septembri 2023 sa na Slovensku konali predčasné parlamentné voľby. Monitorovanie, ktoré vykonala Rada pre mediálne služby (RpMS, 2023b) a volebná hodnotiaca misia Úradu OBSE pre demokratické inštitúcie a ľudské práva (OBSE, 2024), neodhalilo vo volebnom spravodajstve hlavných televíznych kanálov systémovú zaujatosť alebo nedostatok férovosti. Naliehavejším problémom bolo rozsiahle šírenie tzv. deepfake videí a falošných nahrávok politikov na internete, ktorých cieľom bolo ovplyvniť voľby (OBSE, 2024).

Štátna regulácia podpory mediálneho sektoru vykazuje nízke skóre rizika (33 %), rovnako ako vlani. Podobne ako minulý rok však zostáva problémom všeobecná netransparentnosť rozdeľovania štátnej reklamy. Neexistuje žiadna osobitná legislatíva, ktorá by stanovovala pravidlá distribúcie štátnej reklamy médiám.

Nezávislosť médií verejnej služby zostáva v pásme vysokého rizika, s identickým skóre ako v minulom roku (92 %). Súčasná právna úprava (*zákon č. 532/2010 Z. z. o Rozhlase a televízii Slovenska*) nezaručuje nezávislosť generálneho riaditeľa RTVS a členov Rady RTVS od politických vplyvov, pretože sú volení priamo parlamentom. Samotný zákon by nemusel byť nutne problematický, ak by politické subjekty boli

ochotné vyberať kandidátov na základe odborných, a nie politických kritérií. V predchádzajúcich rokoch sa objavili indície, ktoré naznačujú, že menovanie vrcholového manažmentu i ďalšieho personálu nie je nezávislé od politického vplyvu (Denník N, 2022b; 2022c; 2022d). Napríklad Andrej Danko, predseda strany SNS (v súčasnosti koalícnej strany), opísal, ako za predchádzajúceho generálneho riaditeľa, keď pôsobil ako predseda parlamentu, ovplyvňoval personálne otázky v RTVS a poskytoval svoj „politický súhlas“ s výberom moderátora hlavnej politickej diskusnej relácie RTVS; predchádzajúci generálny riaditeľ tieto tvrdenia poprel (Denník N, 2024c).

Politický tlak na RTVS sa výrazne zvýšil po predčasných parlamentných voľbách, ktoré sa konali v septembri 2023, čo zaznamenali aj medzinárodné organizácie na ochranu slobody médií (RSF, 2023c). Predstavitelia novej vlády ostro kritizujú RTVS za údajný nedostatok objektivity a neplnenie poslania verejnej služby, a to napriek tomu, že príslušné regulačné orgány (Rada pre mediálne služby a Rada RTVS) v tomto smere neodhalili žiadne závažné nedostatky. Ešte pred voľbami Robert Fico, líder strany Smer-SD a súčasný premiér, deklaroval svoj zámer „ísť generálnemu riaditeľovi po krku“ (Denník N, 2023b). Andrej Danko, líder strany SNS, uviedol, že RTVS potrebuje „pevnú ruku“ a „znárodnenie“ a že „ľudia, ktorí pracujú v RTVS, musia byť do 48 hodín prepustení“ (Denník N, 2023c; Denník N, 2024c). V aktuálnom programovom vyhlásení vlády sa uvádza, že vláda rozdelí RTVS na samostatné televízne a rozhlasové organizácie, prípadne zváži iné riešenia na posilnenie verejnoprávneho charakteru RTVS (RTVS, 2023a). Rozdelenie by umožnilo vláde odvolať súčasného generálneho riaditeľa a zvoliť vlastného kandidáta (generálneho riaditeľa volí priamo parlament).

Ďalšia forma politického tlaku na RTVS týka jej financovania. Na samom konci roka 2022 parlament náhle a bez predchádzajúcej verejnej diskusie zrušil poplatky čoby hlavný zdroj príjmu RTVS. V roku 2023, pred parlamentnými voľbami, boli poplatky nahradené nárokovateľným príspevkom zo štátneho rozpočtu vo výške 0,17 % HDP. V decembri 2023 však nová vláda oznámila zníženie rozpočtu RTVS na 0,12 % HDP (par. 21 zákona č. 532/2010 Z. z. o RTVS), čo viedlo k výraznému zníženiu rozpočtu o približne 30 %.

Ďalší vývoj týkajúci sa RTVS nastal až po uzávierke zberu dát pre túto správu, a preto nie je v hodnotení, záveroch a odporúčaniach zohľadnený. V apríli 2024 ministerstvo kultúry predložilo nový návrh zákona, v ktorom navrhlo zrušenie RTVS a zriadenie novej organizácie s názvom STVR (Slovenská televízia a rozhlas) a s identickým poslaním a úlohami. V praxi by tento krok umožnil ukončenie funkčného obdobia členov Rady RTVS, ako aj súčasného riaditeľa Ľuboša Machaja, a to niekoľko rokov pred uplynutím jeho mandátu. Podľa návrhu zákona bude generálneho riaditeľa RTVS voliť deväťčlenná rada. Štyroch členov rady budú nominovať ministerstvá kultúry a financií, zvyšných členov bude menovať parlament. To by znamenalo, že všetkých nových členov by vyberala súčasná vládna koalícia. Návrh zákona o STVR schválila vláda koncom apríla a očakáva sa, že parlament ho schváli v júni 2024. Tento plán bol široko kritizovaný novinármi, opozíciou, ako aj medzinárodnými organizáciami venujúcimi sa slobode médií (Euronews, 2024).

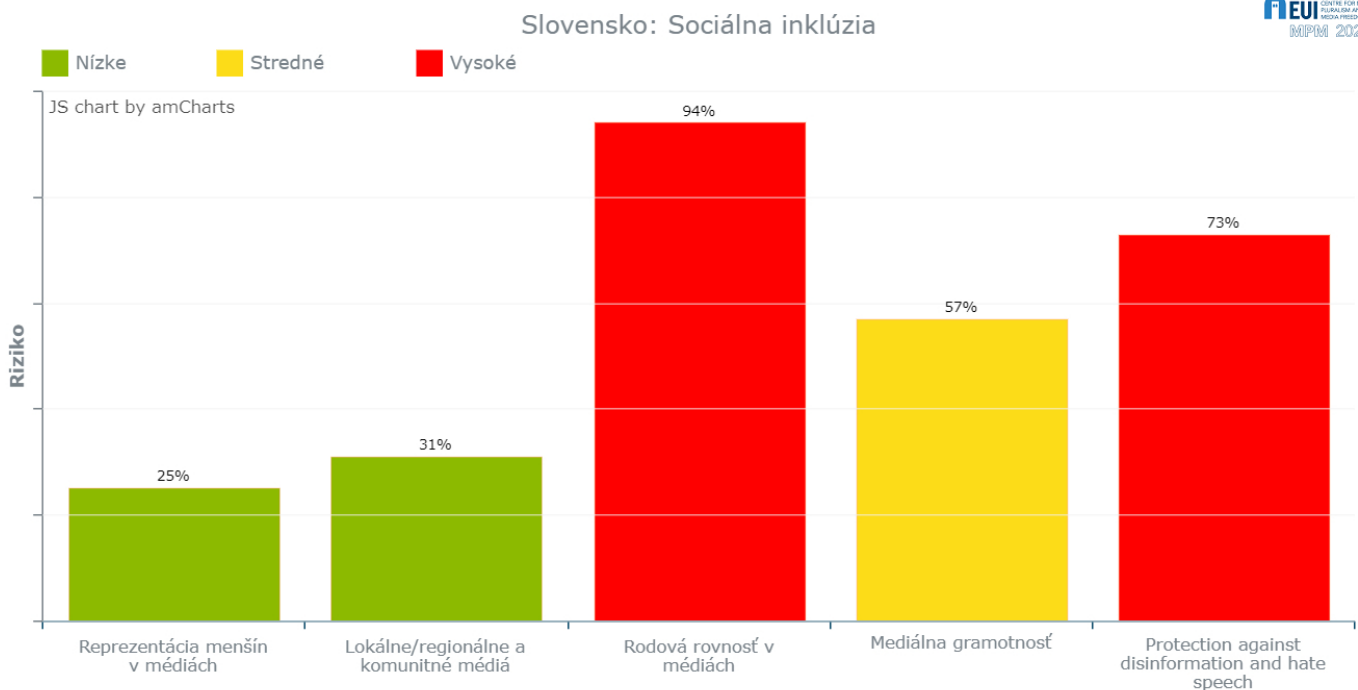
Fokus na digitálne prostredie

Čo sa týka oblasti **Politickej nezávislosti**, online médiá sú politickou kontrolou ohrozené menej než celkový mediálny sektor (skóre rizika je v digitálnom prostredí 44 % v porovnaní so 49 % pre celý mediálny sektor; v oboch prípadoch ide o pásmo stredného rizika), pričom medziročne nedošlo k zmene. Popredné online médiá sú do veľkej miery nezávislé od politického vplyvu. V roku 2023 však pokračoval znepokojujúci trend zvýšenej aktivity spravodajských webových stránok s nejasným financovaním, ktoré produkujú neobjektívny obsah, falošné správy a dezinformácie. Tieto online médiá nedodržiavajú novinárske normy ani etické kódexy a ich články často nemajú identifikovateľného autora. Produkujú neobjektívny obsah, falošné správy, misinformácie, dezinformácie a v niektorých prípadoch aj extrémistickú propagandu. Ako anekdota ilustrujúca povahu týchto webových stránok stojí za zmienku, že jeden z autorov prispievajúcich na dezinformačný portál Hlavné správy bol odsúdený za prijímanie úplatkov a vykonávanie špionáže v prospech Ruska (Slovak Spectator, 2023). Podľa nedávnej správy sa najväčšia skupina dezinformačných webov zameriava predovšetkým na spoločensko-politické témy a činí tak najmä z presvedčenia (Dubóczy, Friedl, Ružičková, 2023).

Riziko spočíva aj v nedostatočnej regulácii politickej reklamy na online platformách. Ustanovenia zamerané na zabezpečenie korektnosti politickej reklamy počas volebných kampaní sa nevzťahujú na spravodajské webové stránky (*zákon č. 181/2014 Z. z. o volebnej kampani*). Nedostatky má aj právna úprava zameraná na zabezpečenie transparentnosti politickej reklamy počas volebných kampaní (*zákon č. 181/2014 Z. z., o volebnej kampani*). Politické strany a kandidáti sú povinní predložiť ministerstvu vnútra záverečnú správu o nákladoch na volebnú kampaň, pričom tieto správy sa následne zverejňujú na internete. Záverečná správa obsahuje okrem iného prehľad nákladov spojených s platenou reklamou a propagáciou, ako aj výdavky spojené s vylepovaním volebných plagátov. Strany a kandidáti však nie sú povinní osobitne vykazovať výdavky na kampaň na online platformách a sociálnych sieťach. Tento nedostatok aspoň čiastočne zmierňujú aktivity organizácie Transparency International Slovensko, ktorá pravidelne realizuje odhad nákladov na online kampaň; ten vychádza z analýz transparentných účtov jednotlivých politických strán. Takáto štúdia bola zverejnená aj po predčasných parlamentných voľbách, ktoré sa na Slovensku konali v septembri 2023 (Transparency International Slovensko, 2023b).

3.4. Sociálna inklúzia (56% - Stredné riziko)

Oblasť Sociálnej inklúzie sa zameriava na prístup k médiám pre špecifické sociálne skupiny: menšiny, lokálne a regionálne komunity, ženy a osoby so zdravotným postihnutím. Skúma tiež oblasť mediálnej gramotnosti vrátane digitálnych zručností populácie. Zahŕňa aj nové výzvy vyplývajúce z využívania digitálnych technológií, ktoré súvisia s ochranou pred dezinformáciami a nenávisťnými prejavmi.

Oblasť **Sociálnej inklúzie** sa rovnako ako vlani nachádza v pásme stredného rizika, ale v porovnaní s minulým rokom sa skóre rizika zvýšilo zo 45 % na 56 %. Dva z piatich ukazovateľov vykazujú vysoké riziko: Rodová rovnosť v médiách a Ochrana pred dezinformáciami a nenávisťnými prejavmi. Druhý z uvedených ukazovateľov sa oproti vlaňajšku posunul z pásma stredného rizika do pásma vysokého rizika. Ukazovatele Reprezentácia menšín v médiách a Lokálne/regionálne a komunitné médiá zostávajú v pásme nízkeho rizika a Mediálna gramotnosť zostáva v pásme stredného rizika.

Ukazovateľ **Reprezentácia menšín v médiách** spadá do pásma nízkeho rizika s podobným rizikovým skóre ako vlani (25 % v porovnaní s 19 % v minulom roku). Zákonnú povinnosť poskytnúť národnostným menšinám proporcionálny prístup vo vysielacom čase majú len médiá verejnej služby (*zákon č. 532/2010 Z. z. o Rozhlase a televízii Slovenska*); na komerčné médiá sa nevzťahuje. Vo všeobecnosti si RTVS svoju zákonnú povinnosť uspokojovať potreby národnostných menšín plní dobre, ako konštatuje Rada RTVS (RTVS, 2023c). Rada však zároveň upozornila na nedostatok finančných prostriedkov a personálnych kapacít v tejto oblasti (RTVS, 2023c). Zlepšiť by sa tiež mohol priestor, ktorý médiá verejnej služby a komerčné médiá poskytujú menšinám, ktoré nie sú právne uznané (napr. LGBT+, migranti, moslimovia), ako aj mediálna reprezentácia týchto skupín. Pozitívnejšie je, že Slovensko má dobre vypracovaný a implementovaný právny rámec na poskytovanie mediálneho obsahu ľuďom so zdravotným postihnutím. Nový *zákon č. 264/2022 Z. z. o mediálnych službách*, prijatý v roku 2022, výrazne zvýšil požiadavky na vysielateľov, pokiaľ ide o podiel programov, ktoré musia byť sprevádzané hlasovým komentárom pre osoby so zrakovým postihnutím, a podiel programov s titulkami alebo posunkovou rečou pre osoby so sluchovým postihnutím (v tejto oblasti platia prechodné ustanovenia; podiely programov by mali dosiahnuť úroveň stanovenú zákonom v roku 2027).

Ukazovateľ **Lokálne/regionálne a komunitné médiá** je hodnotený ako nízko rizikový, ale skóre rizika sa medziročne zvýšilo z 19 % na 31 %. Tento nárast je zapríčinený zložitou ekonomickou situáciou lokálnych a regionálnych médií, ktorú zhoršuje absentujúca štátna podpora prostredníctvom dotácií. Podľa správy Transparency International Slovensko (2024) žije takmer tretina obyvateľov Slovenska v okresoch, ktoré sú klasifikované ako mediálne púšte alebo sú na pokraji tohto stavu. Naopak, uspokojujivé lokálne spravodajstvo je dostupné len pre každého druhého obyvateľa krajiny. Počet nezávislých lokálnych a regionálnych médií poskytujúcich štandardnú žurnalistiku je veľmi obmedzený. V tomto sektore dominujú dva typy médií s nízkou žurnalistickou hodnotou pre spoločnosť: po prvé, médiá vlastnené a/alebo financované miestnymi samosprávami (obcami a samosprávnymi krajinami), ktoré často slúžia na propagáciu aktuálneho vedenia miestnej samosprávy; po druhé, komerčné reklamné noviny a časopisy distribuované bezplatne, väčšinou priamo do poštových schránok domácností (Transparency International Slovensko, 2022b).

Rovnako ako v predchádzajúcom roku, aj v tomto roku zostáva ukazovateľ **Rodová rovnosť v médiách** v pásme vysokého rizika, pričom skóre rizika sa medziročne zvýšilo z 83 % na 94 %. Tento nárast je spôsobený predovšetkým poklesom zastúpenia žien medzi šéfredaktormi v popredných spravodajských médiách. Ženy sú vo výkonných pozíciách a vo vedení verejnoprávnych aj komerčných médií podreprezentované a problémom je tiež absencia stratégií podpory rovnosti a diverzity (a to aj v prípade médií verejnej služby). Ženy sú podreprezentované aj medzi odborníkmi, ktorí sa v médiách vyjadrujú k politickým a iným dôležitým otázkam a udalostiam. Napríklad na základe dát zozbieraných pre túto správu tvorili ženy v prvom polroku 2023 11 % hostí politickej diskusnej relácie O 5 minút 12 (RTVS), 11 % hostí politickej diskusnej relácie Na telo (TV Markíza), 18 % hostí v politickej talkshow V politike (TA3), 17 % hostí v talkshow o spoločenských otázkach Do kríža (RTVS) a 25 % hostí v talkshow o spoločenských otázkach Večera s Havranom (RTVS). Tento stav je možné do určitej miery pripísať nižšiemu zastúpeniu žien v politike a vo verejnej sfére; celkovo je ale podreprezentácia žien v médiách len zriedkavo považovaná za problém a systematické úsilie o dosiahnutie spravodlivého zastúpenia žien v médiách chýba.

Mediálna gramotnosť zostáva v pásme stredného rizika, pričom skóre rizika je veľmi podobné ako v predchádzajúcom roku (57 %). Kľúčové problémy sú stále rovnaké: opatrenia a politiky v oblasti mediálnej gramotnosti sú nedostatočne rozvinuté a zastarané a táto téma nepatrí medzi priority súčasného politického vedenia. Hoci je mediálna gramotnosť povinnou prierezovou témou v základnom a strednom vzdelávaní, existujú dôkazy, že v praxi sa do učebných osnov nezavádza (Bielčíková, 2021). Aktivity na zvyšovanie mediálnej gramotnosti sú obmedzené a často závisia od finančných prostriedkov EÚ, takže nie sú dlhodobou udržateľné. Pozitívnu zmenu však priniesol novoprijatý zákon č. 264/2022 Z. z. o mediálnych službách, ktorý zveril nové kompetencie v oblasti mediálnej gramotnosti Rade pre mediálne služby (v §110 ods. 3 písm. g, j)). Od roku 2022 koordinuje Rada pre mediálne služby rôzne aktivity v oblasti mediálnej gramotnosti. Združení aktéri vytvorili v roku 2022 Platformu pre mediálnu gramotnosť, ktorá združuje niekoľko desiatok subjektov z verejného, mimovládneho a súkromného sektora.

U ukazovateľa **Ochrana pred dezinformáciami a nenávisťnými prejavmi** sa hodnotenie medziročne zhoršilo; v porovnaní so stredným rizikom (52 %) v predchádzajúcom roku dosiahol tento ukazovateľ v tomto roku pásmo vysokého rizika (72 %). Tento posun bol spôsobený najmä rozsiahlym šírením dezinformácií na Slovensku (GLOBSEC, 2023) a poľavením snahy štátu proti nim bojovať. Po predčasných parlamentných voľbách v septembri 2023 realizovala nová vláda rozsiahle personálne zmeny v špecializovaných útvaroch zaoberajúcich sa strategickou komunikáciou na viacerých ministerstvách a Úrade vlády SR. To vnieslo do prostredia strategickkej komunikácie nestabilitu a vyvolalo otázky o odhodlaní novej vlády podporovať toto portfólio (Prague Security Studies Institute, 2023). Okrem toho, aktivity zamerané na overovanie faktov sú na Slovensku obmedzené; napríklad v rámci programu spoločnosti Meta

na overovania faktov treťou stranou sa tejto činnosti v prípade slovenského obsahu na Facebooku venujú len dve osoby (Denník N, 2023d). Obmedzený je aj boj proti nenávisným prejavom, pričom ani v tomto prípade sa nezdá, že by patril medzi priority novej vlády. Navyše sa javí, že niektorí politici namiesto toho, aby prinášali riešenia zamerané proti nenávisným prejavom, prispievajú k toxickému diskurzu a polarizácii spoločnosti.

Fokus na digitálne prostredie

V oblasti **Sociálnej inklúzie** skóre rizika v digitálnom prostredí mierne prevyšuje skóre rizika pre mediálny sektor ako taký (62 % v porovnaní s 56 %). Napriek tomu však v oboch prípadoch táto oblasť spadá do pásma stredného rizika, bez medzročnej zmeny. Digitálne zručnosti slovenskej populácie sú priemerné (81 % populácie má v oblasti informačnej a dátovej gramotnosti základné alebo vyššie než základné zručnosti, pričom priemer EÚ je 82 %; Eurostat, 2023c). To – spolu s absenciou systematickej, komplexnej a modernej politiky mediálnej gramotnosti a rozmachom aktivít misinformačných a dezinformačných online médií – vedie k tomu, že slovenská populácia čelí vážnemu riziku podľahnutia dezinformáciám a konšpiráciám (GLOBSEC, 2023). Dezinformácie následne ovplyvňujú postoje ľudí k dôležitým otázkam, ako je vojna na Ukrajine a očkovanie proti COVID-19 (SAV, 2022). Úsilie štátu v boji proti dezinformáciám je však obmedzené. Po predčasných parlamentných voľbách v septembri 2023 nová vláda uskutočnila rozsiahle personálne zmeny v špecializovaných útvaroch zaoberajúcich sa strategickou komunikáciou na viacerých ministerstvách a Úrade vlády SR (Prague Security Studies Institute, 2023). To vyvoláva otázky o odhodlaní novej vlády podporovať toto portfólio.

4. Záver

Oblasť **Ochrany základných práv a slobôd** bola vyhodnotená ako nízko riziková (33 %). Ochrana slobody prejavu a práva na informácie sa vo všeobecnosti riadi medzinárodnými normami v oblasti ľudských práv. Treba ale upozorniť na to, že právne predpisy týkajúce sa ohovárania stále patria medzi najprísnejšie v Európe (Griffen, 2017): ide o trestný čin, za ktorý možno uložiť trest odňatia slobody až na osem rokov (zákon č. 300/2005 Z. z., *Trestný zákon*). Napriek tomu, že ministerstvo spravodlivosti v roku 2022 oznámilo plán znížiť tresty za trestný čin ohovárania, navrhovaná zmena nebola realizovaná – v roku 2023 bol plán zastavený a následne odložený. Ďalej, hoci sú pracovné podmienky slovenských novinárov a novinárk vo všeobecnosti pomerne priaznivé, útoky a vyhrážky voči nim sú neprijateľne časté (ICJK, 2023 a 2024) a nezriedka prichádzajú od najvyšších politických predstaviteľov (napr. pozri ECPMF, 2023b, 2023c, 2023d). Mnohí novinári a novinárky sú navyše v zraniteľnom postavení v dôsledku rozšírenej praxe redakcií vyhýbať sa štandardným pracovným zmluvám. Okrem toho, Slovenský syndikát novinárov, hlavné profesijné združenie novinárov na Slovensku, neplní účinne svoju úlohu.

Odporúčania pre vládu:

- **Zmeniť zákon č. 300/2005 Z. z., *Trestný zákon*, s cieľom dekriminalizovať ohováranie alebo znížiť možný trest odňatia slobody.**
- **V maximálnej možnej miere prijať Odporúčanie Európskej komisie č. 2022/758 o ochrane novinárov a obhajcov ľudských práv pred zjavne neopodstatnenými a zneužívajúcimi súdnymi konaniami proti verejnej účasti („Strategické žaloby proti účasti verejnosti“) s cieľom zabrániť šikanóznym žalobám proti novinárom a novinárkam.**
- **Vyzvať politických predstaviteľov, aby sa zdržali útokov na novinárov a novinárky a podnecovania k takýmto útokom, a tiež aby sa zdržali praxe selektívne ignorovať otázky a pozvania vybraných médií.**

Odporúčania pre novinárov a novinárky:

- **Obnoviť a posilniť (alebo nanovo založiť) profesijné združenie, ktoré by fungovalo ako rešpektovaný hlas žurnalistickej obce na Slovensku.**

Odporúčania pre Národný inšpektorát práce:

- **Monitorovať dodržiavanie pracovnoprávných predpisov v mediálnom sektore so zameraním na výkon nelegálnej práce, konkrétne tzv. zastreté pracovné pomery (t. j. závislú prácu vykonávanú mimo pracovného pomeru).**

Oblasť **Plurality mediálneho trhu** je v pásme stredného rizika (63 %). Transparentnosť vlastníctva médií sa zlepšila vďaka novej legislatíve prijatej v roku 2022 (zákon č. 264/2022 Z. z. o mediálnych službách a zákon č. 265/2022 Z. z. o publikáciách), ktorá vyžaduje, aby vydavatelia, prevádzkovatelia spravodajských

webových stránok, vysielatelia a poskytovatelia audiovizuálnych mediálnych služieb na požiadanie zverejňovali informácie o svojich konečných vlastníkoch. Úroveň koncentrácie vlastníctva a účinnosť opatrení zameraných na jej prevenciu je ťažké posúdiť, pretože dáta o podieloch na trhu v rámci jednotlivých mediálnych sektorov sa nezberajú a nezverejňujú. Slovenský mediálny sektor okrem toho čelí ekonomickým výzvam, ktoré postihujú najmä printové médiá a rozhlasové stanice. Chýbajú tiež regulačné záruky, ktoré by zabezpečili, že rozhodnutia o vymenovaní a odvolaní šéfredaktora nebudú ovplyvnené komerčnými záujmami, ako aj samoregulačné systémy, ktoré by zaručili jasné oddelenie redakčných a komerčných činností spravodajských organizácií alebo vyžadovali od spravodajských organizácií, aby zverejňovali všetky skutočné alebo potenciálne konflikty záujmov vlastníkov médií, ktoré by mohli ovplyvniť redakčný obsah.

Odporúčania pre vládu:

- **Zvážiť možnosti priamej a nepriamej štátnej podpory pre médiá; opatrenia by mali byť primerané, dobre cielené, spravodlivé a neohrozujúce nezávislosť médií.**
- **Rozšíriť zákonné obmedzenia vysokej úrovne horizontálnej a krížovej koncentrácie vlastníctva médií aj na printové a online médiá.**

Odporúčania pre mediálne organizácie:

- **Na posilnenie ochrany novinárov a novinárok v prípadoch svojvoľných zásahov zo strany vlastníkov alebo manažmentu implementovať odporúčanie Európskej komisie 2022/1634, ktoré sa zaoberá vnútornými zárukami redakčnej nezávislosti.**

Oblasť **Politckej nezávislosti** bola hodnotená ako stredne riziková (49 %). Právna úprava dostatočne nezaručuje nezávislosť generálneho riaditeľa verejnoprávnej RTVS a členov Rady RTVS od politických vplyvov, keďže sú všetci volení priamo parlamentom. Kroky novej vlády okrem toho vyvolávajú značné obavy o nezávislosť RTVS. Najvyšší politickí predstavitelia opakovane ostro kritizujú RTVS (napr. Denník N, 2023b; Denník N, 2024c) a oznámili, že skúmajú možnosti výmeny jej vedenia (Pravda, 2024). Okrem toho v júni 2023 slovenský parlament zrušil poplatky hradené verejnosťou čoby hlavný zdroj financovania RTVS a nahradil ich príspevkom zo štátneho rozpočtu, ktorý bol pôvodne stanovený na 0,17 % HDP. Táto zmena bola vykonaná narýchlo a bez predchádzajúcej diskusie. Po predčasných parlamentných voľbách znížila nová vláda v decembri 2023 túto sumu na 0,12 % HDP (*zákon č. 532/2010 Z. z. o RTVS*), čo viedlo k výraznému zníženiu rozpočtu RTVS. Ďalším problémom je absencia regulačných záruk, ktoré by bránili politikom vlastniť mediálne spoločnosti, čo niektorí aj využívajú. Pre úplnosť je nutné dodať, že táto správa hodnotí situáciu za rok 2023, takže aktuálne dianie týkajúce sa návrhu nového zákona o RTVS a situácie v TV Markíza sa do hodnotenia nepremietlo.

Odporúčania pre vládu:

- **Po dôkladnej verejnej diskusii o možných alternatívach novelizovať zákon č. 532/2010 Z. z. o Rozhlase a televízii Slovenska tak, aby sa odpolitizovala voľba generálneho riaditeľa a členov Rady RTVS a aby zostali v platnosti prísne pravidlá pre ich odvolávanie.**

- **Nastaviť nový mechanizmus financovania RTVS tak, aby bolo financovanie stabilné, primerané, predvídateľné a nezávislé od politických zásahov.**
- **Vyžadovať od Rady pre mediálne služby, aby pravidelne vykonávala alebo zadávala empirické analýzy objektívnosti a nestrannosti spravodajských a publicistických programov RTVS a zabezpečiť na tieto účely finančné prostriedky.**
- **Prijat' zákon, ktorý by zabráňoval politickým predstaviteľom vlastniť mediálne spoločnosti, aby sa predišlo konfliktu záujmov.**
- **Prijat' pravidlá pre spravodlivé a transparentné zadávanie reklamy platenej z verejných zdrojov a zaviesť v tejto oblasti monitorovací mechanizmus.**

Oblasť **Sociálnej inklúzie** sa nachádza v pásme stredného rizika (56 %). Celkový podiel žien vo vedení mediálnych organizácií je nízky, rovnako ako zastúpenie žien medzi oslovovanými expertmi v spravodajstve a publicistike. Mediálne organizácie navyše obvykle nemajú spracované stratégie či akčné plány rovnosti a diverzity (a to ani v prípade médií verejnej služby). Politika mediálnej gramotnosti je nedostatočne rozvinutá a zastaraná a rozšírenie dezinformácií je vysoké (GLOBSEC, 2023). Úsilie štátu bojovať s dezinformáciami bolo zabrzdené po tom, ako nová vláda uskutočnila rozsiahle personálne zmeny v špecializovaných útvaroch zaoberajúcich sa strategickou komunikáciou na viacerých ministerstvách a na Úrade vlády SR (Prague Security Studies Institute, 2023).

Odporúčania pre vládu:

- **Vypracovať a implementovať komplexný a moderný akčný plán na zvýšenie mediálnej gramotnosti a digitálnych zručností.**
- **Nadviazať na predchádzajúce úsilie štátu v boji proti dezinformáciám využitím existujúcich personálnych kapacít skúsených odborníkov a odborníčok.**

Odporúčania pre mediálne organizácie:

- **Vypracovať a implementovať komplexnú stratégiu diverzity a rodovej rovnosti, ktorá sa bude týkať personálnych otázok aj mediálneho obsahu.**

5. Poznámka

- [1] Napríklad Boris Kollár, bývalý predseda Národnej rady Slovenskej republiky a predseda bývalej koalície strany Sme rodina (ktorá nemá po predčasných voľbách v septembri 2023 zastúpenie v parlamente), vlastní dve populárne rozhlasové stanice (Fun rádio, Rádio Vlna). Druhú rozhlasovú stanicu získal v roku 2021 počas výkonu funkcie predsedu parlamentu (Mediaboom, 2021).

6. Zdroje

- Aliancia Fair Play, 2021. Časť samospráv stále ignoruje infozákon. *Aliancia Fair Play*. Dostupné na: <http://www.fair-play.sk/articles/tlacova-sprava-cast-samosprav-stale-ignoruje-infozakon> [cit. 4. marca 2024].
- Baker, W.F., 2012. A National Paywall That Works. Lessons from Slovakia. *Columbia Journalism Review*, 14.02.2012. Dostupné na: https://archives.cjr.org/the_news_frontier/a_national_paywall_that_works.php. [cit. 24. marca 2024].
- Bielčíková, K., 2021. Mediálna výchova na druhom stupni ZŠ na Slovensku. *Prohuman*. Dostupné na: <https://www.prohuman.sk/pedagogika/medialna-vychova-na-druhom-stupni-zs-na-slovensku> [cit. 9. marca 2024].
- Denník N, 2024a. Nenápadná zmena v manažmente CME môže priniesť väčšie pohyby v Markíze. Prichádza Mužík. *Denník N*, 28.02.2024. Dostupné na: <https://e.dennikn.sk/3851853/nenapadna-zmena-v-manazmente-cme-moze-priniest-vacsie-pohyby-v-markize-prichadza-muzik/> [cit. 9. marca 2024].
- Denník N, 2024b. Tichý boj o Markízu. Mimo kamier sa začal zápas o najsledovanejšie televízne správy. *Denník N*, 28.02.2024. Dostupné na: <https://dennikn.sk/3852167/tichy-boj-o-markizu-mimo-kamier-sa-zacal-zapas-o-najsledovanejsie-televizne-spravy/?ref=list> [cit. 9. marca 2024].
- Denník N, 2024c. Danko chce vládnuť tvrdou rukou a chváli sa, že vyberal moderátora RTVS. *Denník N*, 13.02.2024. Dostupné na: <https://dennikn.sk/3826376/danko-chce-vladnut-tvrdou-rukou-a-chvali-sa-ze-vyberal-moderatora-rtvs/?ref=list> [cit. 9. marca 2024].
- Denník N, 2023a. Penta vydáva bezplatné noviny: miliónový náklad, skrytá reklama plus podpora Pellegriniho. *Denník N*, 29.03.2023. Dostupné na: <https://dennikn.sk/3304743/penta-vydava-bezplatne-noviny-milionovy-naklad-skryta-reklama-plus-podpora-pellegriniho/> [cit. 2. marca 2024].
- Denník N, 2023b. Riaditeľ RTVS Machaj: Prekvapilo ma, keď mi Fico odkázal, že mi pôjde po krku. *Denník N*, 30.06.2023. Dostupné na: <https://dennikn.sk/3447582/riaditel-rtvs-machaj-prekvapilo-ma-ked-mi-fico-odkazal-ze-mi-pojde-po-krku/?ref=inc> [cit. 2. marca 2024].
- Denník N, 2023c. Andrej Danko povedal, že o kandidatúre rokuje aj s riaditeľom prieskumnej agentúry Polis Jánom Baránkom. *Denník N*, 28.05.2023. Dostupné na: https://dennikn.sk/minuta/3397872/?ref=inc&_ga=2.78316310.302110737.1699442834-951030391.1612457216&gl=1*1xewq4w*_ga*OTUxMDMwMzIxLjE2MTI0NTcyMTY.*_ga_XTZVRP4SF9*MTY5OTQ0MjgzNS4zNS4xLjE2OTk0NDc0NjAuNy4wLjA [cit. 9. marca 2024].
- Denník N, 2023d. MediaBrifing: Odhalené bradavky už Instagram až tak nedráždia. *Denník N*, 30.06.2023. Dostupné na: <https://dennikn.sk/3452294/mediabrifing-odhalene-bradavky-uz-instagram-az-tak-nedrazdia/?ref=list> [cit. 9. marca 2024].
- Denník N, 2023e. List vydavateľa Denníka N: Dôvody na optimizmus. *Denník N*, 28.08.2023. Dostupné na: <https://e.dennikn.sk/3541989/list-vydavateľa-dennika-n-dovody-na-optimizmus/?ref=list> [cit. 24. marca 2024].
- Denník N, 2022a. MediaBrifing: Facebook prestal zobrazovať obrázky pri článkoch, je to dôsledok dlhodobého sporu s médiami. *Denník N*, 01.04.2022. Dostupné na: https://e.dennikn.sk/2793683/mediabrifing-facebook-prestal-zobrazovat-obrazky-pri-clankoch-je-to-dosledok-dlhodobeho-sporu-s-mediami/?ref=list&_ga=2.250295055.865716363.1673121275-951030391.1612457216 [cit. 4. marca 2024].
- Denník N, 2022b. Jaroslav Rezník: Som národný konzervatívec, no na čelo RTVS sú preferovaní liberáli. *Denník N*, 18.04.2022. Dostupné na: <https://dennikn.sk/2899325/jaroslav-reznik-som-narodny-konzervativec-no-na-celo-rtvs-su-preferovani-liberali/> [cit. 11. marca 2024].
- Denník N, 2022c. Čekovský z OĽaNO: Heger s Matovičom pochopili, že opakovanie hlasovania s ĽSNS by viedlo k odchodu poslancov. *Denník N*, 01.07.2022. Dostupné na: <https://dennikn.sk/2916658/cekovsky-z-olano-heger-s-matovicom-pochopili-ze-opakovanie-hlasovania-s-lsns-by-viedlo-k-odchodu-poslancov/?ref=list>

[cit. 11. marca 2024].

Denník N, 2022d. Rezník na čele RTVS končí. Kto je a čo pred voľbou sľuboval nový riaditeľ Ľuboš Machaj. *Denník N*, 30.06.2022. Dostupné na: <https://dennikn.sk/2915438/reznik-na-cele-rtvs-konci-kto-je-a-co-pred-voľbou-sľuboval-novy-riaditel-lubos-machaj/> [cit. 11. marca 2024].

Denník N, 2015. Spolumajiteľ Penty: Médiá sú pre nás ako atómový kufrik. Istota, že nás nebudú napádať. *Denník N*, 21.04.2015. Dostupné na: <https://dennikn.sk/107592/spolumajitel-penty-media-su-pre-nas-ako-atomovy-kufrik-istota-ze-nas-nebudu-napadat/> [cit. 2. marca 2024].

Dubóczy, P., Friedl, M., Ružičková, M. 2023. Dezinformácie a propaganda ako biznis: mapovanie finančného a organizačného pozadia dezinformačných webov na Slovensku. *Infosecurity.sk*. Dostupné na: <https://infosecurity.sk/studie/dezinformacie-a-propaganda-ako-biznis-mapovanie-financneho-a-organizacneho-pozadia-dezinformacnych-webov-na-slovensku/>. [cit. 24. marca 2024].

Euractiv.sk, 2023. Odborníčky na slobodu médií: Nákup Nového času Pentou sa vyhne akejkoľvek kontrole. *Euractiv.sk*, 19.10.2023. Dostupné na: <https://euractiv.sk/section/kultura-a-media/news/odbornicky-na-slobodu-medii-nakup-noveho-casu-pentou-sa-vyhne-akejkolvek-kontrole/> [cit. 4. marca 2024].

Euronews, 2024. Slovakia government tries to take control of state TV and radio. *Euronews*, 24.04.2024. Dostupné na: <https://www.euronews.com/2024/04/24/slovakia-government-tries-to-take-control-of-state-tv-and-radio> [cit. 20. mája 2024].

European Centre for Press and Media Freedom, 2023a. Smer party files criminal lawsuits against three journalists over critical commentary. *Mapping Media Freedom*. Dostupné na: <https://www.mapmf.org/alert/30105> [cit. 4. marca 2024].

European Centre for Press and Media Freedom, 2023b. PM Robert Fico publicly discredits independent media. *Mapping Media Freedom*. Dostupné na: <https://www.mapmf.org/alert/30836> [cit. 4. marca 2024].

European Centre for Press and Media Freedom, 2023c. Prime Minister Fico stops all communication with four major media outlets. *Mapping Media Freedom*. Dostupné na: <https://www.mapmf.org/alert/30869> [cit. 4. marca 2024].

European Centre for Press and Media Freedom, 2023d. Online/digital incidents in Slovakia in 2023. *Mapping Media Freedom*. Dostupné na: https://www.mapmf.org/explorer?f.year=2023&f.country=Slovakia&f.context_of_incident=Online%2Fdigital [cit. 4. marca 2024].

European Centre for Press and Media Freedom, 2023e. RTVS host Marta Jančkárová receives death and rape threats. *Mapping Media Freedom*. Dostupné na: <https://www.mapmf.org/alert/25678> [cit. 4. marca 2024].

Eurostat, 2023a. NGA broadband coverage/availability (as a % of households). Dostupné na: https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/isoc_cbt/default/table?lang=en [cit. 4. marca 2024].

Eurostat, 2023b. Households - level of internet access. Dostupné na: <https://www.cable.co.uk/broadband/speed/worldwide-speed-league/> [cit. 4. marca 2024].

Eurostat, 2023c. Individuals' level of digital skills. Dostupné na: https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/isoc_sk_dskl_i21_custom_10304612/default/table?lang=en [cit. 9. marca 2024].

GLOBSEC, 2023. *GLOBSEC Trends 2023*. Bratislava: GLOBSEC. Dostupné na: <https://www.globsec.org/sites/default/files/2023-05/GLOBSEC%20Trends%202023.pdf> [cit. 2. marca 2024].

Godársky, I. & Mračka, M., 2023. Country report 2023. *Euromedia Ownership Monitor. The Euromedia Research Group*. Dostupné na: <https://media-ownership.eu/findings/countries/slovakia/> [cit. 5. marca 2024].

Griffen, S., 2017. *Defamation and Insult Laws in the OSCE Region: A Comparative Study*. Vienna: OSCE. Dostupné na: <https://www.osce.org/files/f/documents/b/8/303181.pdf> [cit. 4. marca 2024].

Hanák, P., 2016. Kriminalizácia žurnalistiky: Trestne stíhaní novinári na Slovensku v európskej

perspektíve. *Mediální studia / Media Studies* (2), pp. 245-264.

HNonline.sk, 2023. Robert Fico: Markíza je nepriateľské médium. Pozrieme sa na jej monopolné postavenie aj financie. *HNonline.sk*, 13.11.2023. Dostupné na: <https://strategie.hnonline.sk/news/media/96115084-robert-fico-markiza-je-nepriatelске-medium-pozrieme-sa-na-jej-monopolne-postavenie-aj-financie> [cit. 9. marca 2024].

IAB Slovakia, 2024. Slovenská online reklama dosiahla v roku 2023 rast 8 %. *IAB Slovakia*. Dostupné na: <https://www.iabslovakia.sk/slovenska-online-reklama-dosiahla-v-roku-2023-rast-8-percent/> [cit. 6. marca 2024].

IAB Slovakia, 2023. Websites - December 2023. *IAB Slovakia*. Dostupné na: <https://e-public.gemius.com/sk/rankings/14345> [cit. 10. januára 2024].

ICJK, 2024. Platforma Bezpečná.žurnalistika.sk v roku 2023 zaregistrovala 48 útokov voči novinárom. *Investigatívne centrum Jána Kuciaka*. Dostupné na: <https://www.icjk.sk/307/Platforma-Bezpecnazurnalistikask-v-roku-0-zaregistrovala-utokov-voci-novinarom> [cit. 4. marca 2024].

ICJK, 2023. Výskum: Cítia sa slovenskí novinári bezpečne? *Investigatívne centrum Jána Kuciaka*. Dostupné na: <https://www.icjk.sk/229/Vyskum-Citia-sa-slovenski-novinari-bezpecne> [cit. 2. marca 2024].

Mediaboom.sk, 2021. Rádio Vlna mení majiteľa, prechádza do rúk Borisa Kollára. *Mediaboom.sk*, 25.08.2021. Dostupné na: <https://mediaboom.sk/radio-vlna-meni-majitela-prehadza-do-ruk-borisa-kollara?fbclid=IwAR1XqIPEo4EulHOyi7MXt5aLyjddWYaUOoKeCNoYphfVHQkJrDcRmNKJlvk> [cit. 7. marca 2024].

MKSR, 2023. Štátne štatistické zisťovanie v oblasti kultúry za Slovenskú republiku – výsledky za rok 2022. *Ministerstvo kultúry Slovenskej republiky*. Dostupné na: <https://www.culture.gov.sk/ministerstvo/statistika-kultury/vysledky/statne-statisticke-zistovanie-v-oblasti-kultury-za-slovensku-republiku-vysledky-za-rok-2022/> [cit. 6. marca 2024].

MSSR, 2023. Štátna tajomníčka MS SR Edita Pfundtner o ochrane novinárov na diskusii počas Media Freedom konferencie. *Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky*. Dostupné na: <https://www.justice.gov.sk/tlacovespravy/tlacova-sprava-3784/> [cit. 4. marca 2024].

MVSR, 2019. Ábel Ravasz predstavil nový Atlas rómskych komunit - trendy sú pozitívne. *Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky*. Dostupné na: <https://www.minv.sk/?tlacove-spravy&sprava=abel-ravasz-predstavil-novy-atlas-romskych-komunit-trendy-su-pozitivne> [cit. 2. marca 2024].

Newman, N. & et al., 2023. *Reuters Institute Digital News Report 2023*. Oxford: Reuters Institute for the Study of Journalism. Dostupné na: https://reutersinstitute.politics.ox.ac.uk/sites/default/files/2022-06/Digital_News-Report_2022.pdf [cit. 2. marca 2024].

Office for the Protection of Whistleblowers, 2023a. Stanovisko Úradu na ochranu oznamovateľov k medializovaným kauzám. *Office for the Protection of Whistleblowers*. Dostupné na: <https://www.oznamovatelia.sk/stanovisko-uradu-na-ochranu-oznamovatelov-k-medializovanym-kauzam/> [cit. 23. marca 2024].

Office for the Protection of Whistleblowers, 2023b. Zásahy do zákona na ochranu oznamovateľov prinesú právnu neistotu, marenie vyšetrovania a odstrašia oznamovateľov. *Office for the Protection of Whistleblowers*. Dostupné na: <https://www.oznamovatelia.sk/zasahy-do-zakona-na-ochranu-oznamovatelov-prinesu-pravnu-neistotu-marenie-vysetrovania-a-odstrasia-oznamovatelov/> [cit. 23. marca 2024].

Office for the Protection of Whistleblowers, 2023c. Aktivity úradu – prehľad za rok 2023. *Office for the Protection of Whistleblowers*. Dostupné na: <https://www.oznamovatelia.sk/wp-content/uploads/2024/01/fact-sheet-sk-2023.pdf> [cit. 4. marca 2024].

O médiách, 2020a. Bývalý redaktor Trendu o spôsoboch Penty: Drž hubu a krok, šúchaj nohami o zem a bude pokoj. Ak sa ozveš, dostaneš cez držku. *O médiách*, 13.08.2020. Dostupné na: <https://www.omediach.com/tlac/18591-byvaly-redaktor-trendu-o-sposoboch-penty-drz-hubu-a-krok-suchaj->

[nohami-o-zem-a-bude-pokoj-ak-sa-ozves-dostanes-cez-drzku](#) [cit. 5. marca 2024].

O médiách, 2020b. Z Trendu odchádzajú ďalší redaktori. O *médiách*, 12.08.2020. Dostupné na: <https://www.omeiach.com/tlac/18587-z-trendu-odchadzaju-dalsi-redaktori> [cit. 5. marca 2024].

OSCE, 2024. *Slovak Republic. Early Parliamentary Elections 30 September 2023*. ODIHR Election Assessment Mission. Final Report. Dostupné na: https://www.osce.org/files/f/documents/6/b/563625_0.pdf [cit. 9. marca 2024].

Prague Security Studies Institute, 2023. *Assessment of Slovak Strategic Communication Structures and Capabilities*. Dostupné na: https://www.pssi.cz/download//docs/10957_assessment-of-slovak-strategic-communication-structures-and-capabilities.pdf [cit. 2. marca 2024].

Pravda, 2024. Šimkovičová v Ide o pravdu: RTVS nerozdelíme, ale musíme vymeniť jej vedenie. Pravda, 06.03.2024. Dostupné na: <https://spravy.pravda.sk/domace/clanok/702044-simkovicova-v-ide-o-pravdu-rtvs-nerozdelime-ale-musime-vymenit-jej-vedenie-navrh-ide-na-vladu/> [cit. 9. marca 2024].

Pravda, 2023. Nad' ignoráciou infozákona pri migoch otvára priestor absurdným výkladom, zdôraznil Transparency International. *Pravda*, 18.05.2023. Dostupné na: <https://spravy.pravda.sk/domace/clanok/667999-nad-ignoraciou-infozakona-pri-migoch-otvara-priestor-absurdnym-vykladom-je-to-nebezpecny-precedens-hlasa-transparency-internatio/> [cit. 4. marca 2024].

RpMS, 2023a. *Správa o stave vysielania v Slovenskej republike a o činnosti Rady pre vysielanie a retransmisiu/Rady pre mediálne služby za rok 2022*. Rada pre mediálne služby. Dostupné na: <https://rpms.sk/sites/default/files/2023-05/VS2022%20web.pdf> [cit. 4. marca 2024].

RpMS, 2023b. *Priebežné výsledky monitorovania v období kampane pred voľbami, v období moratória a volieb do NRSR 2023 (monitorované obdobie: 9. 9. – 30. 9. 2023)*. Rada pre mediálne služby. Dostupné na: https://www.rpms.sk/sites/default/files/2023-10/2023-10-11_bod6.pdf [cit. 9. marca 2024].

RSF, 2023a. Killing of journalist Jan Kuciak: RSF takes note of the conviction of a mastermind and deplores the debacle of the judicial procedure against Marian Kocner. *Reporters Without Borders*. Dostupné na: <https://rsf.org/en/killing-journalist-jan-kuciak-rsf-takes-note-conviction-mastermind-and-deplores-debacle-judicial> [cit. 4. marca 2024].

RSF, 2023b. Slovakia: Concerned about strong political pressures on journalism, RSF joins a new support institution. *Reporters Without Borders*. Dostupné na: <https://rsf.org/en/slovakia-concerned-about-strong-political-pressures-journalism-rsf-joins-new-support-institution> [cit. 5. marca 2024].

RSF, 2023c. Slovakia: RSF and its partners urge parliament and president to halt attempts to undermine the public broadcaster's independence. *Reporters Without Borders*. Dostupné na: <https://rsf.org/en/slovakia-rsf-and-its-partners-urge-parliament-and-president-halt-attempts-undermine-public> [cit. 9. marca 2024].

RTVS, 2023a. RTVS sa má rozdeliť a vzniknúť majú dve nezávislé inštitúcie, uvádza vláda v programovom vyhlásení. *RTVS*, 13.11.2023. Dostupné na: <https://spravy.rtvsk.sk/2023/11/rtvs-by-sa-mala-rozdelit-vznikli-by-tak-slovenska-televizia-a-slovensky-rozhlas/> [cit. 3. marca 2024].

RTVS, 2023b. Výročné správy RTVS. *RTVS*. Dostupné na: <https://www.rtvsk.org/o-rtvs/vyroczne-spravy/vyroczne-spravy-rtvs> [cit. 6. marca 2024].

RTVS, 2023c. *Výročná správa o činnosti a hospodárení Rozhlasu a televízie Slovenska za rok 2022*, Bratislava: Rozhlas a televízia Slovenska. Dostupné na: https://www.rtvsk.org/media/a542/file/item/sk/0002/vyrochna_sprava_o_cinnosti_a_hospodareni_rtvsk_2022_wy_27.pdf [cit. 9. marca 2024].

SAV, 2022. Prokremel'skej propagande dôveruje vyše pätina Slovákov a Sloveniek. *Slovenská akadémia vied*. Dostupné na: https://www.sav.sk/?lang=sk&doc=services-news&source_no=20&news_no=10256 [cit. 9. marca 2024].

Slovak Spectator, 2023. Russian spy receives suspended sentence for espionage. *Slovak Spectator*, 28.02.2023. Dostupné na: <https://spectator.sme.sk/c/23141473/russian-spy-in-slovakia-sentenced-for->

[espionage.html](#) [cit. 24. marca 2024].

SME, 2023. Novinky z vydavateľstva: Odomykáme články o voľbách na SME.sk. *SME*, 11.09.2023. Dostupné na:

<https://novinky.sme.sk/c/23214035/novinky-z-vydavatelstva-odomykame-clanky-o-volbach-na-sme-sk.html>

[cit. 24. marca 2024].

ŠÚSR, 2024a. Flash estimate of GDP and total employment by ESA 2010 in the 4th quarter of 2023. *Štatistický úrad Slovenskej republiky*. Dostupné na: <https://bit.ly/432xcw7> [cit. 2. marca 2024].

ŠÚSR, 2024b. Inflation – consumer price indices in 2023. *Štatistický úrad Slovenskej republiky*. Dostupné na: <https://bit.ly/3uWwmnP> [cit. 2. marca 2024].

ŠÚSR, 2024c. The number of people without work continued to decrease, the unemployment rate remained below 6%. *Štatistický úrad Slovenskej republiky*. Dostupné na: <https://bit.ly/3P3OOBZ> [cit. 2. marca 2024].

ŠÚSR, 2022. Počet obyvateľov podľa národnosti v SR k 1. 1. 2021. *Štatistický úrad Slovenskej republiky*. Dostupné na:

<https://www.scitanie.sk/obyvatelia/zakladne-vysledky/struktura-obyvatelstva-podla-narodnosti/SR/SK0/SR>

[cit. 2. marca 2024].

Transparency International Slovensko, 2024. Tretina obyvateľov slovenska žije v okresoch na hrane mediálnych púští. *Transparency International Slovensko*. Dostupné na:

<https://transparency.sk/sk/tretina-obyvatelov-slovenska-zije-v-okresoch-na-hrane-medialnych-pusti/> [cit. 9.

marca 2024].

Transparency International Slovensko, 2023a. Fico má riešenie, hlásajú noviny Penty. Podávame na ne podnet. *Transparency International Slovensko*. Dostupné na: https://mailchi.mp/transparency/volby2023_04

[cit. 7. marca 2024].

Transparency International Slovensko, 2023b. Parlamentné voľby 2023: demokratické áno, transparentné a férové obmedzene. *Transparency International Slovensko*. Dostupné na:

<https://transparency.sk/sk/parlamentne-volby-2023-democraticke-ano-transparentne-a-ferove-obmedzene/>

[cit. 9. marca 2024].

Transparency International Slovensko, 2022a. Radničné noviny stále zostávajú najmä hlásnymi trúbami primátorov. *Transparency International Slovensko*. Dostupné na:

<https://transparency.sk/sk/radnicne-noviny-stale-zostavaju-najma-hlasnymi-trubami-primatorov/> [cit. 7.

marca 2024].

Transparency International Slovensko, 2022b. Kríza lokálnej žurnalistiky – národná štúdia Slovensko. *Transparency International Slovensko*. Dostupné na:

<https://transparency.sk/sk/mapa-printovych-spravodajskych-pusti/> [cit. 9. marca 2024].

Transparency International Slovensko, 2021. Zverejňovanie zmlúv má desať rokov, infozákon potrebuje upgrade. *Transparency International Slovensko*. Dostupné na:

<https://transparency.sk/sk/zverejnovanie-zmluv-ma-desat-rokov-infozakon-potrebuje-upgrade/> [cit. 4. marca

2024].

Zákon č. 507/2023 Z. z., o dorovnávej dani na zabezpečenie minimálnej úrovne zdanenia nadnárodných skupín podnikov a veľkých vnútroštátnych skupín, Slov-lex (Právny a informačný portál), Ministerstvo spravodlivosti. Dostupné na: <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2023/507/20231231> [cit. 4. marca 2024].

Zákon č. 265/2022 Z. z., o vydavateľoch publikácií a o registri v oblasti médií a audiovizie, Slov-lex (Právny a informačný portál), Ministerstvo spravodlivosti. Dostupné na: <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2022/265/> [cit. 4. marca 2024].

Zákon č. 264/2022 Z. z., o mediálnych službách, Slov-lex (Právny a informačný portál), Ministerstvo spravodlivosti. Dostupné na: <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2022/264/20230101.html> [cit. 4. marca 2024].

Zákon č. 187/2021 Z. z., o ochrane hospodárskej súťaže, Slov-lex (Právny a informačný portál), Ministerstvo spravodlivosti. Dostupné na: <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2021/187/> [cit. 4. marca 2024].

Zákon č. 54/2019 Z. z., o ochrane oznamovateľov protispoločenskej činnosti, Slov-lex (Právny a informačný portál), Ministerstvo spravodlivosti. Dostupné na: <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2019/54/20190301> [cit. 4. marca 2024].

Zákon č. 185/2015 Z. z., Autorský zákon, Slov-lex (Právny a informačný portál), Ministerstvo spravodlivosti. Dostupné na: <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2015/185/> [cit. 4. marca 2024].

Zákon č. 181/2014 Z. z., o volebnej kampani, Slov-lex (Právny a informačný portál), Ministerstvo spravodlivosti. Dostupné na: <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2014/181/20210715.html> [cit. 11. marca 2024].

Zákon č. 532/2010 Z. z., o Rozhlase a televízii Slovenska, Slov-lex (Právny a informačný portál), Ministerstvo spravodlivosti. Dostupné na: <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2010/532/20140101.html> [cit. 2. marca 2024].

Zákon č. 300/2005 Z. z., Trestný zákon, Slov-lex (Právny a informačný portál), Ministerstvo spravodlivosti. Dostupné na: <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2005/300/20210101> [cit. 2. marca 2024].

Zákon č. 311/2001 Z. z., Zákonník práce, Slov-lex (Právny a informačný portál), Ministerstvo spravodlivosti. Dostupné na: <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2001/311/> [cit. 5. marca 2024].

Zákon č. 460/1992 Z. z., Ústava Slovenskej republiky, Slov-lex (Právny a informačný portál), Ministerstvo spravodlivosti. Dostupné na: <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/1992/460/> [cit. 4. marca 2024].

Zákon č. 23/1991 Z. z., Ústavný zákon z 9. januára 1991, ktorým sa uvádza Listina základných práv a slobôd ako ústavný zákon Federálneho zhromaždenia Českej a Slovenskej Federatívnej Republiky, Slov-lex (Právny a informačný portál), Ministerstvo spravodlivosti. Dostupné na: <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/1991/23/> [cit. 4. marca 2024].

PRÍLOHA I. VÝSKUMNÝ TÍM

Meno	Priezvisko	Pozícia	Inštitúcia	MPM2024 CT Líder
<i>Marína</i>	<i>Urbániková</i>	<i>Odborná asistentka</i>	<i>Masarykova univerzita</i>	X

PRÍLOHA II. EXPERTNÁ SKUPINA

The Group of Experts is composed of specialists with a substantial knowledge and experience in the field of media. The role of the Group of Experts was to review especially sensitive/subjective evaluations drafted by the Country Team in order to maximize the objectivity of the replies given, ensuring the accuracy of the final results.

Meno	Priezvisko	Pozícia	Inštitúcia
<i>Ivan</i>	<i>Antala</i>	<i>Prezident</i>	<i>Asociácia rádii Slovenska</i>
<i>Ján</i>	<i>Hacek</i>	<i>Docent; vedúci Katedry žurnalistiky Univerzity Komenského</i>	<i>Univerzita Komenského (Filozofická fakulta)</i>
<i>Peter</i>	<i>Hanák</i>	<i>Novinár; vysokoškolský pedagóg a výskumník</i>	<i>Aktuality.sk, Univerzita Komenského (Právnická fakulta)</i>
<i>Filip</i>	<i>Struhárik</i>	<i>Novinár špecializujúci sa na oblasť médií</i>	<i>Denník N</i>
<i>Martin</i>	<i>Dorociak</i>	<i>Riaditeľ</i>	<i>Rada pre mediálne služby</i>

Výskumná správa
Dátum vydania -
jún 2024

Publications Office
of the European Union

